

המציפה

עתו שבועי

ככל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית ירמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
השנה . . . . . 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
ארבע 1.75

באשכנז:
השנה . . . . . 8 כתרין
ביתר הארצות:
השנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

ע"י המצפה" בלי ההוספה הספרותית אין לחתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גודל השטח

ברכת מו"ט חצי הכתר, בראש הגליון שני כתרין.

גליון בודד 12 הלר.

המישנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי"א גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נימר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה

„HAMICPE“

ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków.

(בהודו לארץ להיסוף: Oesterlehek)

Kraków, 3 Kwieńnia 1908.

גליון יד.

קראקא, כ' ניסן ד' פ' הוריע תרס"ח.

על היהדות ועל היהודים.

בימים האחרונים נעורה שוב שאלת קיומה של היהדות. הדבר נתהוו באופן מלאכותי, כי איך שלא נתיחס אל פתרון שאלה זו, נזכרה להורות, כי אינה מהדברים העומדים עכשו על הפרק ושהזמן נרמא. יהודי שנתיאש מהציונות — שראה בה, כנראה, לא הזדק היהדות אלא תכלית — נתפקר דוקא כהג המכבים והרהורים רעים עלו על לבו השמם ויקבול כמרי שיחו על החשמונאים הקדמונים, שמאנו בהשדרכות קולטורת היהדות בקולטורה ההלנית. האיש ההוא לא ידע, כי אין צועקין על מה שעבר בדברי ימי כל עם ואין מאשימים את פרטי קורותיו, אלא לומדים ומבינים אותם. איש אמת, החפץ לשפט על מאורע היסטורי בלי משוא-פנים, מוכיח להצמק בסכת התהווות ולא להתמרמר, אם הוא מתנגד לו, ואף לא להתפעל אם הוא מסכים לו. תביעות משונות מעין אלו: מדוע לא נשתלשלו המאורעות ההיסטוריות לפני אלפי שנה כרצון איש ואיש היום — דומות לתרעומות אותו התינוק על אמו הזורת, כי ילדהו וכשביל כך אנוס הוא ללכת מדי ביזמו יוסאל „החדר“.

והנה עוד מערער אחד קם על הומת היהדות. זה כשנתים שאחד מהשובי בעלי-הבתי היהודיים בספרותנו עלה שנית על דוכנו, וכלו אומר יאוש וצער בעלי-היים. קשה לשפט על התפתחות יאושו

ואפיסת כחותיו הרוחניים של איש אשר בזה, שירד מעל כמת הספרות זה בעשרים שנה ושלא הרגשנו במציאותו כלל במשך ימי משכר כאלה בכל אופן. לא אותו האיש לכשעצמו צריך לעורר בנו תמוהן, אלא: מה המרוץ אותו לעורר עכשו כאופן מלאכותי את שאלת קיומה של היהדות. יודעים אנו, כי אהרי מות הרצל נואשו צעירים רבים מהתנשמות הציונות ויפלו אל מחנה האויב. אולם בעל-בית השוב, סוחר בעל שכל קר כאותו האיש, מה ראה כי נואש דוקא היום מתקות היהדות? הפועות החדשות בישראל לא היו פתאומיות כלל, ואפשר היה גם לאיש פשוט לראות את ראשיתן כבר לפני מות הרצל; גם הרדיפות החדשות הממששות לבוא — אינן צדיקות להפריענו וליאשנו מתקות העם: לחדש את נעוריו.

באמור, תמוה הדבר בעקרו, שהשאלה הזאת נתעוררה שלא בזמנה. אולם היא כבר נעורה — לוא גם באופן מלאכותי — והספיק לעורר רעש בצלוחית של מים ולהעסיק איזו מוחות מבלבלים בלאו הכי. כי הדבר נעשה רציני והשוב למדי, מעידה הפוליטיקה הנלהבה, שנעורה בשבילו בעתונות העברית בחול ושהכריחה גם סופר עיוני כד"ר ברנפלד לבקש את זכות קיומה של היהדות וללמד עליה סגנוניה בפני צרתה. הרבר היה מצחק מעט, לולי היה כ"כ מעציב. מארי דאכרהם! אחרי הוכחה לפני מאות שנה בין הרבנים ובין הכמרים בדבר היהדות וזכות קיומה, אחרי הסגנוניות

שלמדו גם הסידי אומות העולם על דת היהדות, והעקר: אחרי העובדא, שהיהדות מתקיימת, למרות הרדיפות האכזריות, שהיא נרדפת מידי שושביני צרתה — צריך עוד לבקש זכות לקיומה? סופר היסטורי כהד"ר ברנפלד היה צריך לענות בעל-בית, שירד מנכסיו הרוחניים: צא ר' יהודי ולמד את ההיסטוריא של היהדות ותדע: מדוע היא מתקיימת ולמה היא חיה וקומה. בקצור: היהדות מתקיימת בשגם היא מתקיימת, העובדא ההיסטורית היא זכות קיומה, ותו לא מידי. אולם הד"ר ב. מצא לנחוק, להחל מכראשית ולכאד לנו את האלף-בית של דת אל, לפי מושג תורת היהדות, כאלו אמיתות כאלה אינן ידועות גם לבעל-הבית הנואש הלו.

ולא אותו האיש, שקרא שמיטה ליהדות, הכריהני לצאת מתהומי ולהתערב בענין זה, אלא ודיוו החמים קצת של הד"ר ברנפלד. סופרנו החשוב מבאר את ההבדל שבין עקרי היהדות ועקרי האכנגליון ואת החלוק שבין כנסית ישראל ובין הכנסיות הנוצריות, כאלו יש ביכלתנו להגיד את כל האמת על צרתה של היהדות, מבלי סכן בזה את נפשנו ואת נפש ילדינו. אם יצא איש מקרבם להתור חתירה תחת תורת היהדות, לעפר בעפר לעומתה ולרמסה ברגל — יהא בטוח הנבחר הלו, כי איש מצעירי בני ישראל לא יתבע לא ממנו ולא מקרוביו את עלכון כבוד היהדות, ואם יצא איש „חצוף“ מקרבנו, להגיד גלוי לכל העמים:

בשלמות חמודות ובעדיים היא אולת רבה, לרוב חלשת אנשים חסרי מדות טובות ובשרונות נפש נעלים, החפצים למנות את חסרונם זה בכנדי המדות וחבשיטים, הנבונים ינודו להם כמנוד ראש. ומחזה מעציב מאד לראות, איך בנוה עמנו נמשכות אחרי הרכה יותר מכל יתר העמים. אם לפי מלבושיו כשבתות ומועדים נשפוט על הון עם ומצבו, יהיה זה משפט שוא בנוגע לבנות ישראל, המפורים על הלוקוסם יותר סכפי יכלתן, ומכלות את הכסף האחרון הנרכש בזיעת אפים ומחרמות שלום הבית. ולפעמים מככים את האש בחדר הבשול, לקנות צרכי המורה.

אמנם בדורות הקדמונים לבשו הנשים שמלות משי משורות בחושי זהב וכסף, אולם שמלה יקרת כזאת במלחמת משפחה עשירה, לאוצרה נחשבה, השתמשו בה לעתים רחוקות בזמני ששון, ומיום שיצאה ממחט התופר לא שלטה בה שן המורה, ותתחל לשלישים ולרבעים. ואולם עתה בכל תקופת השנה מודה חדשה והוצאות חדשה, ובזמן קצר הכלה השמלה היקרה מרוב השתניות, וישליבוה לגרסות. ההתאמצות להתפאר בלבושי מכלול ועדיים הוא מתלאה, אשת הפרידנט רוזוועלש באמריקה תתקומם נגד הלוקוסם והבזבו, שש אמריקא נוהגות בהם, ובכל עת התוערותה עם נשים עשירות, הסביר להן, שהנשים תהיינה רמות המעלה ומכובדות, אם גם לא תסגודנה לאליל הלוקוסם, ויא תלכשנה מחלצות יקרות

השכירו לעסקה במסחרם, ותקדש עתותיה להתפיות ולהתקשט, והשקף בעד חלונה, לראות איך התקשמה השרות, או הממורה על הספה, להנות ברומנים. אולם רבקה נמשכה לעסקי אביה, ותעזור גם בתהלכות הבית, נכרה היתה בכל הליכותיה החרוצות, ובכל מרדוהה עוד הגתה כספרי לצרום. גריץ ובעתונים. הוא היתה בעלה מחשבות מנעוריה, לא הרבתה בדברים, אולם מדי פתחה את פיה לחוות דעה, אז היה כמעין נובע ותשפוט רמים בלי יראה, והיה חפשיה מאד. נפתלי בן לר' שמה, משכיל ותורני, הפארת בחורים, מנהל בית חרשת גדול. נפשות שהי הנערות עורגות לו, אך לבו נטה אחרי הילנא, היחידה לאכותיר.

כישבם לשיחח לא יצא כראשונה הלך השיחה ממסגרת שיחה כאלה, כדרך בני הנעורים. פתאום הסכה הילנא את פני השיחה בשאלתה המורה, ששאלה את רבקה במכת בוי: מדוע חבשה מנבעת כזו, שאינה עשויה לפי טעם המורה של עכשו, הלא מנבעות כאלה חכשו עלמות לפני שלש שנים, והיום הבוש גם תופרת עניה לתתה על ראשה. רבקה נבוכה, כמו הרגישה, כי גם הפעם מנמת הילנא להשפילה בעיני נפתלי, בדרכה תמיד להמעיט ערכה בעיניו, ותען: אנכי אוהבת את הפשמות והסתפקות במועט, ולא אבוש במנבעת, כאשר לא אבוש בשלמותי הפשוטית. שמעי! עלמות מהיפות כפזונות שנאה נפשי, ההתהדרות

פיריטון.

סמל הפשמות.

ליל שושן-פורים. בבית ר' שלמה מטה-שקדים אורה ושמחה, לו התור לערוך נשף חשק למשפחתו ולדידיו. השלחנות נערכו ומעל הספון הפיצה עשית גדולה אור יקרות ולפירי הוד. האורחים המסובים אובלים ושמחים וכוסם רוייה. שם יהודים קטנים לוטים במסוות קרועים או פניהם משוחים בששר, ושם הכרחן אלטרל בתוך הבאים, לבדח את הקרואים בלצנות ובחרוזים, בהעויות ובעקים חטמו. הוא משח פניו בשרק, לחקות על מעשה אופה זקן, המסתיבב על עיפתו ושר שירה-עם. בדוחות הדעת שלטה בלבות הנאספים ועל פניהם צהלה ואורה, אולם לבני הנעורים היתה ההמולה הגדולה למשא, כמתחלי הכרחן המדבר בלשון עלגים ככר הסבינו עד לזרא, כי הוא אך נרה יגה, פג טעמם של חרוזיו הגסים, מאוסים הם לאון אסטטי, געל נפש לחיך שמעם מפרי הרעת וממעין שפות חיות, ונשמטו אחד אחד ונתקבצו בחדר הרחק מעט משאון עליונים, ובתובם היו הילנא, רבקה ונפתלי, ועמהם הד"ר עקשעוויץ, ונסכו על שלחן מלא דשן ומגדנות, וידברו וישוחחו.

הילנא ורבקה בנות חן ויפי, אבות הילנא לא

מה עוללה לנו "תורת השמים" ולכל האנושיות — יענו על דברינו בדם ואש ותמרות עשן! והאם אפשר בכלל להתוכח על רעיון — לוא גם יהי נשנב כשמש עצמו — שעבריו מתנקמים מאות עדנים ודורות בבני אותם האנשים, שהתנגדו לו?

ומה מנוחך הוא הדבר, כי בשעה שאנו באים לדבר על קיומה של היהדות, אנו שוכחים את נושאי דגלה: את עם היהודים, את יחוד אותם היהודים עם אותה היהדות — להטיבה אחת, לגוף אחד ולנשמה אחת, ושאי אפשר בשום אופן להפריד ביניהם. ישראל ואורייתא חד הוא. ולאותם המשווגעים, הכופרים עכשו בעקר קיומה של היהדות יש רק תשובה אחת: הקהה את שניהם במהות של ילדי העברים, המנופצים מירי ענדי צרתה של היהדות! גם כ"שמע ישראל" מתוך מוקדי-האש וברסוק האברים של בנינו צפונה זכות קיומה של היהדות. ואם מן הצד, העיוני האפסנה ההוכחות לזכות קיומה, — נבוא אנהנו, בני היהודים, ונלחש לחישה שרף באזני המ"פּלספּים המאושרים הללו: היהדות תתקיים כל זמן שצרתה לא תמות, כל זמן שדמנו השפוך יצעק מן הארמה. זכות קיומה של היהדות ושל היהודים הוא סוד-אלפי-שנה של אל הנקמות, אותה היהדות, שראתה בחרבנות אלילי הקרם, מהויבת להתקיים, בכרי שתוכה לראות גם בנצחונה ההדש, וקיום היהדות היא נקמתה. א. ליבושיצקי.

ענינים מדינים

סכסוך הלשונית באוסטריא. הסכסוך בין האשכנזים והמשכנים נחרד עד שהתפטרות המניסטריום עומדה על הפרק. השופטים האשכנזים במחוזות האשכנזים בביהם אינם רוצים לקבל כתבים בתובים משכית ואינם משיבים עליהם. והמשכנים, המחזיקים אה כל ארץ ביהם למטובה משביה, מתקצפים ומתמרמרים על הממשלה וביחוד על המניסטר למשפטים עד שהם מתריס, שאם לא ישובו האשכנזים מדרכם יתפטר שני המניסטרים המשכנים מכנס. באופן הזה מברחים גם המניסטר המשפטים והמניסטרים האשכנזים להתפטר וכל הממשלה הפול. בינתים ערך ראש הממשלה חוק חדש בדבר הלשונית כביהם ויציעהו כאשר יפתח הפרלמנט לשיבות כלליות. אך אין הקה חזקה, כי יבא הדבר עהה לירי פשר, בי

אין הצדדים מתרצים לוהד אף משהו מתביעותיהם. יותר נראה, כי מניסטרים יפלו לקרבן על מזבח הריב. פנישות בוויניציא נפגשו קיסר אשכנז עם מלך אימליא ובווין בקר ראש הממשלה האשכנזית הנסיך בילוב את חברו המניסטר לענינים חיצונים בארון אהרנל ודרך אנב את הקיסר ואת יורש העצר ואת ראשי הממשלות האוסטריות והאיטליה. שני הבקורים חזקו בלי ספק את הברית המשולת ואת השלום. אבל עקר השיחה היתה כנראה ענין מקדון, ששנוי רב נעשה בה עתה. ממשלת אוסטריא-אונגרי הסכימה לממשלת רוסיא, להוציא את השנתת המדינה מיד שתי הממלכות האלו. ולכסרה בידו כל הממלכות הגדולות, אחרי שהתקונים שעשו שתי אלו לא הועילו להשקים את מקדון. הועד האירופי המשניח על הפינגן כתור בא-כח שתי הממשלות ישניח על כל הנהגת המדינה בשם כל הממלכות. מקדון ההדול איפא מהיוה מורקית לפי האמת. ורק שם השולטן יקרא עליה.

על המצפה

מפשות או רמאות?

ב"מנבלט" מיום ג' שבוע זה נתפרסמה הידעת המערכת, כעין זו שנתפרסמה בגליון האחרון של "המצפה", כי אחרי שיתברר הענין בבי"ד יפסק הדין ב"ע"ש, שלא להקדים למעשי בי"ד. אבל פלא, באותו הגליון מפרסמה המערכת מאמר התנצלות מאת — ש"יאיש הורוויץ. הוא מכבית, שלא יתנצל, אבל הוא מתנצל, הלא גם העורך מכבית, שיפסק הדין ובבי"ד הדין נמשך והולך והוא מכריח גם אותי לשוב מהחלטתי, בכדי שיהא הדבר שקור עכ"פ. אינה לקיראי ה"מנבלט" לדין דין אמת על מעשי המערכת, המקבלה מאמר מן האיש התמוה ההוא במרם נתברר הדבר, מאמר המחלל שוב קדשי היהודים קוראי ה"מנבלט", מרים את הנוצרות מעל החסידות ומשיב ל"ש"צ את כבודו בתור משיח ומעמידו כצד הרצל. אבל עלי למחות שוב נגד אופן הדין ועל המענה שלא ממין המענה. קהל הקוראים, אלפי יהודים, שהורוויץ קורא להם, "לקרקים שחורים" כמרמה, להפחידם, שהכריחוני לצאת נגד המאמר ב"העולם", לא אליו כשהוא לעצמו התכוננו. אין איש שם לב עהה כלל לאיזה דפי הנרפס פה או שם. ההכשר מרכני כרליו, שלא ידעי כמה הבתיב מדבר, העירה אך שחוק. אותם ה"קלריקלים השחורים" ואני בתוכם אינם מהפלצים בל על שום מאמר חפשי.

גם אני בעצמי בהבתי ופרסמתי מאמרים חפשים. אבל ההתמרמרות על מאמרו של הורוויץ היה רק כאשר מצאו בו הכל רק המשך למאמרו ב"השלח", ששם הבע בפירוש את משבלינו, לבגוד בעמנו ולהמיר דהם ולעשות בזה קץ לשאלת היהודים, שאין לה לפי דערו פתרון אחר. ואם האיש הזה מרומם את הנצרות ואת ש"צ ומשפיל כל היפה והקדוש ליהודים, הלא יודעים הכל כינתו, כי הכל יודעים, שהוצאות שתי התינועות המשיחיות האלה היו, שיצאו אלפי יהודים בפעם אחת מכלל ישראל. והכל יודעים, שהרצל לקרב את הכוגדים בעמנו אל היהדות, לכן עון קשה הוא מצדו לרמות בעתון ציוני את הרצל ל"ש"צ. וכן הדיבר בענין ר' יהודה הלוי; הסכמתו מר בריינין על המאמר הזה היה אך למותר. שים יהודי בזמן הזה לא יכעים אם יתהוב כל אדם אחד בקרת קשה על גדולי עמנו ויבטל משפט קדמון. אבל אם הורוויץ יכתוב זאת, הלא הכל מכרחים להביר, שיש שמה לכל בתכיו, כי בכונה הוא משפיל את כל הגדול בישראל ומרומם את כל מי שגרים כליה ואברון לנו. והורוויץ ומליציו עישים עצמם כאלו אינם מבינים כונת הצועקים. הריני שואל איפא: מה זאת? הזאת הוא באמת מופשט? האין הורוויץ וקריינימאן הפקחים מוכשרים באמת להבין דבר פשוט כזה או רמאות היא, רוצים הם להטעית את הקוראים ומכרמים שרא יבינו? אבל מעות גדולה תמעי אדוני, אם תחזיקו אם הקוראים כנלוציא למפשים גדולים כל כך. זה לא כבר היה מעשה כב"ד של עישים בוויין. נגב אחר, שבא במחתרה, עמר דרין על גנבו כתי בסף ומכרם לפלוני. ראש השופטים שאל כמה שאלות את פלוני, אם הוא הזמין את הגנב לגנוב ופרונו לא השיב על זה כלום, אלא הצטרק על מעשה הקניה וההעלמה. כל שאריו השופט על ארות הגנבה היו לריק. המעלים לא רצה בשים איפן יענות רק על הקניה. מענותיו עשו כושם של חסר-דעת ואמנם מליצו הציע לבדוק את מצב נפשו. אבל הקמינוד צעק, כי רמאות היא והביא מזה ראיה, כי המעלים השותף גם בגניבה. וכן הוא ממש בגדון שלפנינו. מדוע אין עינים כלום על המאמרים המיסיונריים, שהיו ב"השחר" ? מדוע יראים כל כך לנגוע בשאלה הזאת אף במלה אהת? מדוע רוצים לפטור את כל הענין בכלי נשק של יאוש ואברן עצות, בלומר בקריאה "ריאקציונרים" ו"קלריקלים שחורים", באותם הקנאים בקליו, שאין להם מה לענות את מהתנגדיהם רק: "אפיקורסים", שקצים"? מדוע יפגעו חבר סופרים שלשה — ארבעה יהודים, ככבוד כל העם המהפליץ —

וידם תקיפה, אולם אנו, לנו להשמר ממבטי מקנאינו, מעיני צפעוני מאלה המחפשים הואנה, להתנפל על היהודים המהגנאים, לנתח למשסה והונם לביזויים ולולא חסדי הממשלה ורחמי המלכים אחריתנו מי ינבא. דומיה קסה רנעי מספר ודבקה-באשר גדלה התלהבותה בן הסיפה לדבר ברגש: אוי לו לאב שורעו נקבות, וידו הקצר למלאות תאותן, להלבישן אמן ורקמה כתלבשת רעותיהן העשירות, היוצאות כבנות השרים ומתקשמות באשת שר הפלך וחפצן לשבת בהיכלי ענן בבני מרום עם הארץ ואצילים, ומתנוצצות ביקרותיהן כסוס סיבועסקי בהצותו את התוגרים, ושופכות ביו וקלון לרעותיהן הלוזשות שלמות לפי מדת הפשמות. מהן למדו יתר הבנות, ללכת בגדולות ולהתראות בבעלי הון. מי שיש לו מנה, לובש בשבת משי וממם, מי שיש לו אלף לובש חמודות ואדרות שער בשר פולני, ודלת עם הארץ יחשוב, כי בכל מעטה משי עשר שמור לבעליו; נשים עניות, שדירתן עומרת כרוח מצויה ולבניהם מדים קרועים, יוצאות במשי ונזמים משובצים אבנים יקרות; כן "בל אשת פתיות שני לובשת, אף להיות כנבירה היא מבקשת, דאשה בכרמל, כפוך עיניה ומרעב הן נקיון שיניה, באצבעותיה הער טבעותיה ובבית אין לחם לעולליה".

— אבל לאשר חינון בעשר- מדוע לא ילבש חמודות לפי מעמו והנאתו? האם המותרות אינן להנאת החיים? רעמה הילנא. להנאת השיבה רבקה, אבל לא לפור על לוקסים, לקרוע עין מנאצינו, להלוקסים, היוצא מגדר הצרכים ההכרחיים, יש משפט הקיום, אם יועיל להנאת החיים ולנימום כתבליון למאבל במדה מצומצמת מאד, באופן שלא יזיק לבעליו ולא יגרום הפסד לאחרים, אבל בצאתו מהגדר ההוא נהפך לרועץ, יחבל המתנאים כתכשיטהם בפומבי אורגים רשה לרגלם ועל אחיהם ימימו אסון ושואה, וגורמים רדיפות ומשטמה להצבור. התולדה תורנו, כי סבת רדיפות היהודים ומפלתם הנוראה בספרד היתה התפארותם בעשרים, לבישיהם היו משי ורקמה, ונשיהם היו עדויות כפרד האפיפיו, ולמרחוק נראה נגה שרשרת הזהב וברק אבנים יקרות המכסות את חזיהן, וזאת עוררה קנאת עמי הארץ וחמתם על עם חרמם, הצובר בסף וממלא חוריו זהב. גם כפרטוגל רבתה התלונה על גאות היהודים בעשרים, על רוב הבשיטהם, חמודותיהם ומירותיהם. להאצילים שנתרוששו לרגל פזרנותם היה עשר היהודים בעשן לעינים בהרעיעם ארץ בגאותם. העשירים חמאו ועל בל העדה היתה הקצף. עשירינו לא יוכלו להתרמות לרוזני ארץ, להתפאר במותרות. הם אם יתהוללו במרכבות הודם, ואם ישימו קורות ביתם זהב ואדניהם כסף, אין פוצה פה לנגדם. אדונים על אדמתם הם,

וחכשימים הנוצצים למרחוק, כי גם בלעדיהם חופף עליהן כבורן ולא נגרע מערבן. עליהן רק להקפיד על המהר ועל היפי כנוגע למעם התפירה והגזרה, להתאמה לגופן, אבל לא להתפאר בעדיים. כאשר אחזה אני, ענתה הילנא, הלוקסים הוא צרך חברתי והכרחי. בה במדה שיתרבו האנשים, בה במדה דרוש עבודות ועסקים לאלפי ידים, ובה במדה שהצרכים השונים מתרבים, בן התרבה העבודה והפתח המסחר והחרשה, הלוקסים מחיה רבים ואנחנו חייבים לקחת סחורתם, לתת לידים עמלות עבודה. אמנם בן שמענה רבקה, אבל לו היו בעלי החרשת אחינו, או למצער יושבי הארץ הזאת. אבל אין הדבר בן, כמעט כל צרכי הלוקסים באים מארצות אחרות, המשהכדים בהם זרים לנו ואין אנחנו חייבים להחזיקם, בעוד שאחינו חיים בללות, וידיהם חוננות באין עבודה, בסגרים לפניהם בתי מלאכתם, וכלעומת שיוציאו בספם על אדרות הפושות בעורות חיות יקרים ונוצות דבות המחיר, אך את בעלי חרשת ארצות אחרות יעשירו, ומאדצנו מוציאים בזה שארית רבושה. הלוקסום אמנם מביא תועלת לבעלי חרשת מעמים ולסוחרים אחרים, אבל לנו בכלל הוא תולעת, אשר תחפור במסתרים תחת מעמדנו בין הגוים, יהדוף ממקומם רבבות משפחות המחקות את התפארות העשירים. ולא עוד אלא שהוא גורם רדיפות, בהוסיפו עצים ונחלים על אש השנאה הנוצרת בלב מנאצינו מסיבי.

ובתוכו חכמים מובהקים, שאין אלה מגיעים לקרסיהם — ועושים אותו עם נבער מועת, למואם ככל השבלה? הרי אין זה אלא רמאות פשוטה, רוצים הם להפעית את העם הכוזב בעיניהם, כי רק אני לכדי יצאתי להלחם, מתוך התחרות, כ"ה עולם", למען יבוש העם להתערב בדבר, כמו שרמאות גסה וגנבת דעת פשוטה היא מה שהחכם הגדול מגליכוב מסוים את מאמרו כ"מגנבל" בדבת שקר שפלה, שהמצפה" נופל, בלומר שאין לו עוד אפשרות הקיום. אנכי לא יכולתי להוציא דבה בואת על עתון החוקק עלי, אף שאני בקי היטב באפשרות הקיום של ה"מגנבל" ו"העולם". כמעט יקפוץ העם את ידיו מהה נדבות לחזוק עתון המנאץ את היהודים וחותה חתירה תחתיו ידעך אורם. "המצפה" מעודו לא היה זקוק לקבצנות ולהטיכה.

הפחד מפני היהודים.

הרי שקר הדבר, כי יש ליהודים איזה נח להכריע בעולם הפוליטי, כמו שאומרים צורנינו. הממלכה "היהודית-המאדאריה", שלואיגר וסיעתו טפחידים בה את העם הלא ברמיון יסדה. ובכל זאת שא כבונה הגנו פועלים לפעמים גדולות בפוליטיקה האיסמטית. הארגן של "מפלגת העם" הפולני מודה, שהתחביות מפלגת העם אל הקלוב הפולני סבה היא הפחד מפני היהודים. נגד אלה, הרוצים להמציא לאום שלישי בגליציה. מברח כל העם הפולני להתחבר כאיש אחד. לא עם דב אנחנו ובכל זאת נח גדול לנו, גורמים פוליטיים הננו! אך מה לנו מזה? יותר טוב היה אלו היינו גורמים סוציאליים בגליציה, אלו היה לנו הכח לנהל את הארץ הזאת כמעגל כלכלי אחר מאשר ינהיגו מאשריה, אז היינו יכולים להתפאר. ציר הקהלה הלבובית ד"ר דיאמאנד הרעם בעני התקציב של מועצת הממלכה, כי אין הממשלה עשה מאומה להנהיג העשיה וחרשה בגליציה ורש ליסד פה נתי למוד מלאכה. אלה הם דברים בטלים. הממשלה המרכזית לא העשה זאת לעולם אחרי שאינה רואה חפץ נמרץ לזה בתוך המנהיגים הפולנים. הדבר הזה באמת היא כידנו. ליסד ארגוניציה כלכלית של יהודי גליציה נקל יותר מאשר ליסד ארגוניציה פוליטית וגם המכשולים מחוץ אינם. החברה הידועה בקולומביא כפי הנראה הולכה בעקבות ה"עזרה לגליציה" אשר בוויין, להסתפק בקמנות, שאין להן ערך כללי ויסודי. ההנהגה הציונית צריכה לקחת הדבר ברירה ומיד יעמד כל העם בצדה. ויותר מזה: גם הדמוקרטים העירוניים הפולנים יעזרונו. את זאת

ראינו ב"נובא רפורמא", ארגן הדמוקרטים העירוניים. היא מוצאה כהתחברות העממים אל האצילים בתור מפלגה אנדרית גדולה סבה לאלמנט העירוני המתקדם והוא דורשה בפריז, שיתחברו הדמוקרטים הפולנים אל הציונים, בתור הסתדרות קימה שאין למטלה. אין זה עור פחד, מפני יהודים, אלא הוקרה והכרה. כשדרות העירוניים מתחילים איפא להכיר זכות הסתדרותנו ורק בדרך הכלכלי נפלם לנו נתיב בארץ הזאת. התחלה כבר נעשתה, כי בכרודי נוסד עתה בנק ציוני עממי.

כול קורא

לאגדות "עבריה", לכל דוברי עברית ולמאמינים בהחיות שפתנו!

חברים!

האידיאה ע"ד תחית השפה העברית, שהיתה זה לא כבר בערך כל כך מזרה ורחוקה ושעוררה כל כך הרכה פקפוקים באפשרותה, עברה כבר עכשו את התקופה הראשונה של החדירה אל החיים הממשיים. האידיאה הנאצלה והמרומטה, שהיתה רק נחלת יחדי סגולה, שנחשבו בעיני-כל בבעלי דמיונות וחולמים כהקיק, הולכת עכשו הלך וההגשם בפעל, הלך וקבל צורה ריאלית. היא מצאה לה את הסימפתיה של השדרות הלאומיות הרחבות והיא מצאה לה כבר גם את קנאיה, המכנינים את ערך המהפכה העצומה, שהתרוה בחיי עמנו הקם להחיה בהיות שפתו אהו. ובכל אהר ואתר הרינו יכלים למצא עתה את חברינו לדעה רבים מאלו, שלמדו את שפתנו בנעוהם החויה כפיהם, בני נעורינו, החולמים חלום שיבהנו, לומרים אותה ובתי-הספר עימדים ומכנינים להגשמות רעיונו לגיונות שלמים שר עולי ימים, היונקים את ליח לאמיותם ואידיאליהם מתוך תרבותנו העתיקה והחדשה הדיר ומתוך שפתנו החיה כפיהם. בשביעת רצון גמורה יכלים אנחנו להביט סביבותינו, כי הצעירים אתנו והעתיד בידנו!

אבל, חברים, כדי להרחיב את רעיונו יותר ויותר בקרב בני עמנו, כדי להכניס אל תוך שורותינו את כל אלה האלפים, שקבלו מתוך מקורות תרבותנו, עד היות הנועתנו הנועה עצמית רחבה וכדי לברוא כשכיל נצנינו הרכים המתחככים בבתי-הספר העברים סביבה עברית, הרינו צריכים לצאת לעבודה כמרץ והתאמצות הכחות, כל עברי יורע עברית צריך לשמע ולהשמיע את הפרינצפ "רק עברית!" בכל מקום שאפשר, באותה הקנאות, שבה מצטינים כל הלאמים

למשמע דבריה הנכוחים.

ורוח הדבור לבשה גם את נפתלי, ויען: חכמינו ז"ל בראותם סכנת התפארות נשינו בגלות לעין שונאינו, אמרו; יאה עניוהא לישראל כורדא סימקא לסוסיא חורא. הם לא חפצו שהעניוה הנוול את בנות ישראל, אך כוונתם, כמו שנוהגים הורדא על הסוס אך בעת יוכלהו החוצה, כן בנות ישראל בלכתן החוצה יאה להן אז ענוהנות ופשמיה. אנכי לא בתור מטיף כוסר דובר, המעים נפתלי, נקי אנכי מחפץ כזה, אך באמת הלוקסוס מקפח פרנסות היהודים. שונאינו יפחו אש קנאה בלבות עם הארץ על רכוש היהודים שיעשו במסחרם, וקנאתם הבשילה אשכולות מרורים, בעשותם לאברים אגודות מסחר להכריה לעמנו עץ מחיתו ולהבנות מחרבנו. עינם צרה בכשרון היהודים וחרוזהם, ובאו כן עתה יבקשו הואנה למען ההנפל עלינו לכלותינו ולבוז כספנו, אישמיצי אמר: מהצמינות היהודים בלמודים ומכשודנם נוכל להעלים עין, אבל על התפארותם וההנשאים בעשרם, השורמות שרמה בנפשנו, עלינו להתעורר ולהכניעם עד דכא. ואישמוצים ושניידרים יציצו מחדש, והסכה הראשית לשנאתם — הקנאה, כל אסון ושנאה שהומצו על יהודים, רובם באשמת הלוקסוס ומהנהנות בתלבשת ובתכשיטים נפתחו להם. בסכנם שנאה וקנאה, שני מאיבי זעם המעוררים איכה ברלת העם. זאת ועוד אחרת, כי בולטום הלוקסוס מויק מאד לגדול הבנים

הקמים לתחיה ומחיים את שפתם. כל עברי, שלא שכח עיד את הגידסא דינקוהא, כל צעיר היודע את לשוננו — כל אלה צריכים לזכור, כי בנין נהרר הם כונים לעצמם ולעמנו כלו, כל אלה צריכים לדעת, כי חטא גדול יחטאו לעמם, אם יעברו מנגד לעת כזאת ולא יצטרפו אלינו להחיות את שפתנו הלאמית! וכדי להתיעץ על-אדות הכספי עבדנו ודרכי פעולתנו וכדי שנתאחד כלנו לעבודה לאמית משהפת, החלטנו לקרא לקונפרנציה כללית את כל חברינו מגליציה בלה ליום השני וליום השלישי דחוה"מ פסח, החל מיום י"ח ניסן מן השעה הרביעית אחה"צ. בלכוב כאולם "הקוה ציון" (פליישאהקע-גאססע 5). באספה יוכלו לקחת חבל צירי האגרות "עבריה", צירי חבורות ציוניות המתענינות בהחיות שפתנו וחברים בודדים, ש-עיונו קרוש להם. באספה הקראנה הרצאות ע"ד משרת "עבריה" ופעולותיה, אופן עבודתה והסתדרותה. והרינו פונים עתה אל כל אגרות "עבריה", להתחיל את עבודתן בעומה, להרבות את מספר החברים ולגשה אל בחירת הצירים לאספה הבאה. וליתר החברים הבודדים הרינו פונים בכרוז. יסרו אגרות ועבדו כשכיל הגשמת הרעיון! כי אין עיר, אף היוהר קמנת, שלא יהיה בה כספר הגון של יודעי עבריה. התקבצו, הסתדרו, הצטרפו אלינו והחיו את שפתנו בקרבכם!

חברים! רוצים אנחנו לבנות את בנין עמנו על יסודות עתיקים חדשים; את שפתנו, שהיא נשמת האימה ושנה אצורים וגנונים אוצרות רחניים של מאות דורות, הרינו רוצים להחיות לשם תחית עמנו והמשכת קיומו בכבוד. באו אלינו, חברים, ההאמצי והשתדלו להרבות את מספר צירינו, למען נדע מי ומי החולכים אהנו, מי ומי לוחמינו.

להודיע ע"ד האגרות הקימות והנסודות וכן בחירת הצירים ושמותיהם ע"פ הבתכה:
S. Jawitz, Lemberg, Goluchowski 14.
בכרכת תחית שפתנו.
הועד המרכזי של "עבריה" כגליציה:

מכתבים מערי המדינה.

קראקא. גם בקראקא הגיעו ימי כחירות למועצת העיר. והסוחרים היהודים, אשר זה עתה ההעירור, לקחת גורלם בידי עצמם ולכלתי בטוח כהכלי הבטחות של אחרים, רוצים לשנות אל היכל העיר אנשים מקרבם ולא איזו דקטורים דודפי כבוד, אשר כבוא

כי אם ששאפותיה למותרות ולהתפיות — ואם בעלה עוד כסיל מתיהר בתבשומיה ולא כהה בה — מהרשלת להנך בניה, היא משוללת ההכרה והרצון לסגל להם מדת הסתפקות, חשבון, עבודה וענותנות. הילנא, שהקשיבה לכל הגה היוצא מפי נפתלי, כאה כמבוכה ופניה התכרכמו, לאשרה כאה אמתה, להגיד לה, כי הד"ר עקשעוויץ מחכה לה כחדרה, ונפתלי שמח חרש, כי נפטר מהם.

— אמנם, רבקה הכרנו עתה בדבריד האמיתים אסון הלוקסוס, חרב דמוקלס הנשויה עלינו, הוסף נפתלי, אבל הנוכל לקיות לפעול נגדו את אשר לא עצרו גבורי הלשון, אכירי החוים, בתוכחותם?

— תוכחות לכד לא תועילנה, ענתה רבקה, ומוביח בידך היא כמטיף לעצי יער, וישחקו לו בפניו. להטיל על הלוקסוס מס כבוד ומעיק אין ביכלתינו, וחקים כאלה טרם יחוקקו. הנכון ליסד חברה "פשטות והסתפקות" בסדרים ותקנות, ובהתרכוזות כחות שונים. מה שלא יכלו כל היחידים הישרים הוכל חברה. ואם בתחלה יהיו החברים, שיסגלו להם הרעיון להסיר ממשלת המותרות משאחה, טעם, אין רע, כי אלה יהיו למופת לזולתם והחברה התפתח סהרה, חכריה יהיו הראשונים להסיר מהם עדיי הלוקסוס, כל מלכוש סמט ופליש, מנבעות רבי המחיר ואדרות יקרות, כל זהב ואבנים טובות וכל שאר דברים, שאין בהם צרך רק להתהדר. החברה תבחר מתובה ועד

האוכל למעדנים לחם יבש וכצלים, קונה לבנו כבע סוכך כאחד האצילים; יהודי שפרנסתו קלוטה מן האויר ואין כל יסוד לקיומה, יעשה בגדי חתונה לבתו כאחד השרים, כרים וכסתות כמונוגרמות יקרות, ולא נאה לו שיהפרו הבגדים ע"י חיפ שבעירו, רק ישלחם לקראקא או לוויין, ומחוחתו הדל כמוהו, יעניד לבנו שעון ושרשרת זהב, בגדי משי ואמון יקר ועורות יקרים. סוחר בינוני נוסע במה"כ במדרגה שניה עם אשתו קראקאה, לקנות לה מגבעה, אך לא השיגו שם מגבעה יקרה לפי מעמם, ויסעו ווינה לקנותה. שפמו נא כמה יעלה מחיר המגבעה ההוא! בקנצרים ובהיאמראות יושבות נשינו דוקא כספסלים הראשונים, במעמפות פרסיות יקרות ולהן עגילים, שמחירן אלפי כתרם, ומבט שר המסים מפקד את השחצניות האלו. מפוסים כאלה למככיר. בן מכלה המותרות ביהודי גליציה את אשר הותירו עוד העצלות וחסר עבודה, נשל ארנוניות ואפיסת הלשך בלוחמים מלחמת הקיבה, כאשר יאמר משל האימלקי; באכלי לשבע וחסרתי שמלה, ואם יששמלה וחסרתי לחם לשבע.

משרתות מבנות יושבי הכפרים מחקות את בנות העיר האמידות, ולרבות מהבנות ההן העורגות לסרח העודף ולפאר הסותרות, הלוקסוס מסוכן, להמותן מהדרך הישרה.

הנאספים השתאו לרבקה ולחפש מדברותיה ועיני נפתלי הכיעו כבוד לרבקה, אשר כבוד אותה

אליהם סוחר לבקש מהם השתדלות בעדו הם דורשים השלמים. כיום א' שבוע זה היה פה אספת בע"ב בוחרים, להועץ ע"ד הבחירה. והנה פצה עדה נערים סוציאליים עברי גרם ונדפו את הבחורים והקימו מהימה והאספה התפוצצה. ואלה מדברים ע"ד קורפוציון וכפיה בבחירה. הסוציאליים הצנועים, שנראו ארים-טוקרציה חדשה, דקטורים, תחת אציו הלה, רוצים לכופ את הסוחרים לבחור רק סוציאליים ודקטורים, מונופול עשו להם בפוליטיקה. חצפה שאין כמות היא, שהקימו בקוריה של הסוחרים חמשה דקטורים וסוציאליים והוציאו את מר וסרברני יען שאינו מרר סביבם. דקטור אחד אמר בפירוש כמועצת העיר: סוחרים אל האמת! אין להם חלק בפוליטיקה! אבל סוחרינו יודעים כבר, כי רק סוחרים יוכלו להיות באי כחם ולא מנהלי הפועלים והדקטורים. בע"ב - קראקא. כיום ה' שבוע יעבר מתה פה הזקנה הנכבדה מ' בליטה באזעם בשנת השמינים לימי חייה, אמו של יועץ לשכת המסחר וחבר ועד הערכת המסים מר ג. באזעם. האשה הצמינה מעידה בנדבת לבת. כאשר היה לה בית מסחר של כלי פורצלן חלקה לפני כל יו"ט בלום חנם לעניים נסתרים. גם כסף שלחה לקשי יום כאלה בסתר המיבות קבועות. המון אדם רב לווה לבית עולמה. גם כל אצילי הפולנים חלקו לה כבוד ובראשם ראש האורחים פרופסור לעא ושני סגני שארסקי ומר יוסף סארע, גם נשיא הקהלה הר"ר טיעעם נראה כהוך המלוים. שלום לעפרה.

מכתב מרובו.

בשבוע העבר היו פה בחירות לבית-מועצות העיר. ובהיות עירנו מרכזית לכל המדינה, יש להן לבחירות הללו ערך חשוב גם לגבי ערים אחרות, שהבירה משפעת על הלך רוחן. והבחירה הזאת נפלאה מכל שאר הבחירות, כי מלאה הוא „אהבת ישראל" על כל גדולתיה. כל המפלגות היו שפתותיהן „נושפות מור" וכל אחת מהן התעלתה על חברתה באהבה לישראל, והאנטישמיות כאלו כמלה מן העיר, כי המפלגה שלא העמידה אף „קנדירט" יהודי אחד על הבחירה, לא רכשה לה גם מאה דעות מתוך שמונת אלפים בוחרים. ואפילו בני כריתו של הסלובו פולסקי, החשודים על שנאה ישראל, לא רצו להפחית ממספר הקנדירטים היהודים, שהעמידו על הבחירה. מפלגות אחרות הוסיפו עוד על מספר הקנדירטים היהודים וגם הכריזו על הדבר בפומבי ולא התבוששו. רק היהודים בעצמם החליטו להמעיט את מספר באי כחם

בבית-המועצה, ויעמידו כהוך קנדירטים גם שני חצאי-משומדים, כעלי נשים נכריות ואבות בנים מומרים. שתי מפלגות איריה התנגשו בבחירות הללו. מצד אחד עמדה מפלגת העירונים, שהמשרה נעיר היה עד עתה בירם. וכנגדם הניצבה מפלגת האנטי-סלובו פולסקי, אשר באה לרשת את מקום העירונים ובידה פרוגרמא מלאה דבורים מפוצצים יענין רנהגת הצבור. ותשתדל כל אחת משהי המפלגות האלה למשוך את הבחורים היהודים אל תחת דגלה, לבען יעזרו לה לנצחונה.

והתעמולה היה קולנית וסוערת. כרוזים למאות הודבקו על כתלי הבתים וכל הרחובות מלאו שאון והמילת. שלשים ושנים וערים לקחו חלק בבחירה זו וכל אחד גמר את ההלל על נבחריו, כי בחירי המין האנושי הם יכו! — רק הציונים לא השתתפו בבחירה זו, אף אם נקל היה להם לפי מצב הדברים לעשות הזזה עם אחת משהי המפלגות הנזכרות, כדי להכניס שנים—שלושה משלהם אל בית-מועצת העיר. כן יכלו לעזר בהשתתפותם בבחירה לרכיב מספר הנבחרים היהודים ולנפילת שונאי-ישראל. אבל מטעם בלתי מובן עמדו מננד ולא השתתפו בבחירה, כאלו לא ננעה בחיי היהודים כלל. ואם גם ננית, כי לא רצו להשתתף בבחירות הללו, כשבול שידעו, כי אין כח בידם לנצח כשילכו בפני עצמם, ועם מפלגות אחרות לא רצו להתאחד, יען אשר לא יתאחדו עם מי שאינו מסכים לדעותיהם הציוניות; אם גם ינית, כי בשביל כך התחבאי אל בליהם, היה עליהם לפרסם את ההחלטה הזאת, לבען ידעו הבוחרים הציונים את אשר עליהם לעשות. כדבר הזה עשתה גם מפלגת העממים הפולנים, שגם הם לא העמידו כל קנדירט משלהם, אבל הודיעו את הדבר בפומבי, למען ידעו הרוגלים על דגל המפלגה את אשר יעשו ולא יהיו מנששים באפלה, כמו שהיו הבוחרים הציונים...

אם החליטו הציונים, להשתתף בכל עניני המדינה, הרי זה מחוייב, כי ישתתפו גם במקום שאין הקוה נשקפת להם. כי ינצחו. ואם יצמצמו את כל עבודתם רק בבחירות לבית-המחוקקים, הלא יאמרו מוניחם, מהנגדיהם, כי אדיר כל חפצם אינו אלא לרכוש „מנדטים" המביאים שכר לבעליהם... וזאת לדעת, כי הבחירות למועצת הקריה חשובות לגבי חיי היום בבחירות לבית-המחוקקים, כי חיי היום וצרכיהם הליום במועצת העיר. הרובלים והחוננים, שהם רוב מנינם של היהודים, הליום בחסדי בית-מועצת העיר ככל רגע. כרצוה היועצים ירחיבו

אה זכויותיהם של הרובלים והחוננים, למען יוכלו למצא את מחיהם. וכרצוהם, ירעצו וירוצצו ויחירדו ממקום למקום, למרר את חייהם, ולקפח את פרנסתם. אין לך יום, שלא נהיה צפויים לחסדי בית-מועצות העיר, כי הרחובות ואמצעי המחיה, שער הדירות ושער המזונות, הכל נתון ביד היועצים. הם המפקחים גם על סדרי קהל ישראל והם גם המפקדים על חדרינו ובתי כנסיותינו. והממשלה כי הוציא חק כתקון חיי החברה לא הוציאהו אלא אם השאל את פי מועצות הערים תחלה, כאשר ראינו בתה הממשלה את הרשיון למועצות הערים, כי התינה הן המחליטה בדבר שעות העבודה המותרות באחר בשבת. צירי בית-מועצת לכוב (וכן גם צירי בית-מועצת קראקא) ישבו כסוד שלטון בתי הספר וערים ולכל המדינה כלה, והשפעתם על סדרי החנוך רבה מאד, כי לא יעשו שם דבר גדול וקטן בלי הסכמתם. ועתה עתידה עוד פנה אחת של עבודה הצבור להוסף על חוג עבודת המועצה: לפי ההכנית של תקוני הבחירות לועד המדינה בגליציה, אפשר שיהנו את הזכות למועצות-הערים, כי השלחנה גם הן מספר צירים לבית-הועד.

מכל אלה אפשר להוכיח למדי, עד כמה הם קצרי-ראות הרוצים להחליט, כי לא נשתתף כלל בבחירות לבית-מועצות הערים, ואם החליטו ראשי המפלגה, שנשב בחכוק-ידים ולא נשתתף בעבודת הבחירה, היה להם להודיע את דבר החלטתם, לבל נחכה על פקרהם עד בוש, כאשר חכינו עתה בתוחלת ממוישה...

ג. באדר.

מכתב מאמריקה.

ניו-יורק. היום, יום ח' אדר ב', בשרו העתונים היהודים את הבשורה המשמחה, כי נשיא ארצות הברית קבל פני הד"ר נתן בירנבוים, אשר שני סנטורים יהודים הציגוהו לפניו ובלה אתו יותר מרבע שעה. רוזוועלט הפליג לספר בשבח היהודים אזרחי הארץ. „אני הונה טוב ליהודים, אדע ואכיר יהונם ותועלתם למדינותינו ואות על זה נתתי זה עתה, כי מניתי יהודי לראש כל בתי ספר והחנוך בארצות הברית. כן אדע, כי רק ברכה הנם לארץ ורק טובת הארץ הם דורשים" ענין הבקור הזה משמח מאד לא רק מצד הכבוד, אשר נחל חושב יהודי לאמי, אלא גם מנקודה אחרת יותר חשובה ליהודי הארץ. לפני ימים אירע מקרה מעציב, כי יהודי צעיר אנארחיסט ההנפל על ראש הפוליציא במשיקנא באמצע היום ברחוב ופצעו ואת בנו הרג וזה עורר שנאה עזה בכל פנות העם נגד היהודים ע"פ הכלל כל ישראל ערבים וכו'. ע"כ יכאו דבר רוזוועלט עתה כצרי על מכה באמת בשום מקום אין הצבור סובל כל כך בגלל יחידים כמו באן. לאמריקה ינהרו הטונים המונים מכל המפלגות, כל אחד בהשקפתו מוצא כאן מקום מנוחה וקן שקט. וכן תקלוט ארצנו גם את אשר תקאנה ארצות אחרות. ואלה תחת להכיר טובה הם ממישיבים עבודתם הועה, לרעת עצמם ולרעת הכלל. כיחוד מצטיינים בזה צעירי רוסיא; אך נמלטו משם, עוד בשרם סומר מפחד מפני חמת המציק, וכבר רוצים הם לזכות את אמריקה בתורתיהם החדשות, להפך כל להשחית כל סדר וכל משטר ולמשול. ובזה יגרמו רעה רבה לנו. הממשלה מוכרחת להכביר חקי הכניסה ולהתנבל להמעיש את המהגרים.

במכתבי האחרון הבאתי מנחה לקוראים מפרחי התחיה, הנדאים פה ועתה באתי להוסיף עליהם. רעיון ההתאחדות חודר לאט לאט אל הלכות, אם גם לא אל הכלל הגדול, אל הצבור הענקי, אבל חודר הוא אל אבדי הצבור הגדול. האברים מתחברים והפרקים מתחברים לאברים. יהודי דומניא התעוררו וביהודי נליציא עשו להם אגודה אחת גדולה של חברות רומניות, שלשים ושתים חברות ואגודות התאחדו לאגודה אחת גדולה ויש לקוות, כי כל האגודות הרומניות תתננה ידיהן להרעיון הזה וכן ההסתדרות

פרש כנפיו, החוצות ישנים, ברקיע השהור הכוכבים בספירים והירח יקר הולך, ישפוך חורתי אורו, זמביש כפנים מלאים ומכריקים ככסף על האגודה היושבת על יד החלון ועל רבקה, שישבה בעינים מתנוצצות בויקי אש, תפושה ברוב דמיונה להטות אליה לב נפתלי משאה נפשה.

מבעד דלתי החדר הפתוחות נשמע קול מצהלות הקרואים, המית העליונים, וכבוא הכדחן, להשמיע פטפוטי התפלים, נתפרדה האגודה. והשמועה מהמשא, אשר גשאה רבקה והרעיון להתיסדות החברה, היה לשיחה, ומכיני דבר הורו לעצתה. ממחרת נערך משתה קטן בבית אבות רבקה, נפתלי נשא כוסו לחיי רבקה ויאמר: „היא הבטיחה לסדר תקנות החברה, ואנכי אבטיחה ליסד עמה חברה פרטיה, שחבריה יהיו רק אני והיא, ההנאים בין הני תרי צדדים יהיו תקנות חברהנו אנו, למלכת הסלון יפזרו אמנם אלפים יותר, ואולי לא נופלת היא מרבקה, אך שאיפתה לבנונו הון תועבה לי. בקחתי את רבקה המלאה ענות חן והם ואשר תבין לרע, אהיה צולח". וידום בהביטה בפניה. היא השפילה מבטה ולא ענתה דבר, ולבה הכה אותה למשמע אונה. אך בפני אביה הביטה בעיניה הגדולות, כמו החקור דעתו. ותוף כרעעים האלה ביותר בגלל נצחונה על הילנא, שתפול בגורל הר"ר עקשעוויץ הקפרן, לימון, שנמצה ממנו המוץ הראשון ומקומט. מרובב. א. י. ה.

שיקצב כפעם כפעם בשביל החברים והחברות את מחיר המנבעות והנגדים לחול ולשבת, כל חבר וחברה ישאו על מעילם סמל החבר; דליל מטפילי הכלת או עניבה מיוחדת בצבעה והארה או מככנת טבעה בחוהם החברה, והיה הסמל הזה לעד, לכסות עינים נגד המתופים ומתהררים בלבושי מכלול ולאות פשטות והסתפקות ולאמצעי המושך, למשוך להחברה חברים וחברות. רבות הנה הנשים הפקחות מהמצב הבינוני ולמטה, שנפשו יודעת מאד, שתלכשתן לא לפי רכושן ויכלהן. ולמרות רוחן, והוא אך התאמציה כבדה והתחרות רעה של נשים בנשים. סמל החברה יהיה האמצעי המוכשר להצילן ורפטרן מן ההתחרות הזאת, וגם לההנוסם נגד קשום ולוקוסם. בהסמל הזה האמר לכל: מלחמה בלוקוסם! רואיה יתבוננו, שהיא חברה להחברה, שתכליתה פשטות ואשר המאם לחיות תחת עקת המותרות. החברה העשה אניציא ותלחם ככתב ובדבור נגד המותרות להדיחן משאתן, ותצלח. לא נוכל להחליט, כי כאשר יודח הלוקוסם הפומכי מממשלתו תכחד גם האנטישימיות כלה, אך למצער נסיר הסכה לשנאה וקנאת שוא, ובזה נרכוש הרבה בארצנו, ויתחוק ישראל במצבו לרגל הפשטות והסתפקות. אחרי כלות רבקה את משאה, קראו השומעים היוד! תחי ההסתפקות אם הנעימות המחוקת שלום הבית, המנוחה והאשר, ונפתלי הגיש לה אגודת פרחים נהדרה. דומיה ממוישה קמה, בחוץ ליל שקט

האלו יהיה ציבור אחד גדול וחזק ועז. מי יתן ויהיה זה למופת לאחינו האינגרים והאשכנזים.

בין ציוני ניו-יורק ועיד יותר בין הארציים מתחוללה הנועה עזה, הנקראת כאן "הנועה פרלמנט יהודי". הרעיון הזה, לאגד את היהודים ע"י פרלמנט, אשר יהבע עלבוננו ויעשה המיד מה שדרוש לטובתנו, לא חרש הוא. אבד הוא מקבל עתה צורה מוחשת יותר. הארציים עושים אנטציא גדולה בעד הרעיון הזה וד"ר בירנכיים עומד בצדו ומחזק ידם, כי הוא הוא מחולל הרעיון. בכל הענין נפלא הוא, כי דוקא אלה השונאים עבודה פוליטית לאומית בארצות הנולה, כהסוציאליים והארציים מצודים בזכות הפרלמנט היהודי בכל כחם ונפשם. הלאמיים בחרו יעד, אשר ינהג רעבודה להפצת הרעיון, הציונים אינם נלהבים ב"כ בערו, אלא הפרקציות הסוציאליות השונות.

ובזמן אחר עם זה יצאו אלה — הלאמיים הצבועים והמתהדרים בגונים שונים — למלחמה בעד הזרנון וצועקים חמם על מתנגדיו. והארח בירנכיים אהם וכראשם. בצד כל כחה המצאוהו. בעלי הזרנון ערכו אספה פיסמית ויצאו בדברים רועשים ונרגזים נגד עוזבי הזרנון והמטילים בו פסול או שמץ דפי וגם גמרו, כי לא יאמר עוד "יודיש" כי אלא "אידיש" בא' עפ"י דקדוקם. ונדול אחד הארקאווי הבטיח את הקהל, כי בקרוב יוציא לאור ספר דקדוק גדול ותורת חסנון לשפה הזרנונית. האספה נהנה חמר רב למתהלות לכל העתונים הזרנונים, אשר לענו להקנאים האלה.

מאמרו של ש"י איש הורוויץ ב"העולם" עשו רושם רע בין הציונים פה וכן דבריו של סיקולוב הרוצה לחפות על כל כסטריוה. דברי "המצפה" מצאו חן וכלם הסכימו לו ואמרו יישר כחו על צאתו ללחום נגד המעמידים צלם בהיכל.

עתונים יהודים אנגלים חשובים האריכו במאמרים נגד אכזריות כמשלת אוגנרן, אשר נתנה לתלות את האסלל הום.

שמואל מילר.

מחרוב ומרחוק.

שונות. ביהיד הגדול של הממלכה בוויין פסק דין חשוב מאד, שיהיה בנין אב לכמה מקרים דומים. האבר המסקי נדון למוחה בנייד המשבעים בפרמיסלא על הרינת אכיו ע"פ עד אחד. הגדון כפר בכל וברעתו נקיון כפיו בכה כל כך עד שכהו עיניו מכעס ומבכי. ביהיד הגדול דחה מהאתו אך החליף ענש המיתה במאסר עולם. עתה נתגלה צדקו והוא יצא לחרות. וביהיד הגדול הטיק על קופת ביהיד לשלם להנקי האובד בעד אור עיניו שני אלפים כתריום. בעד הפסד משכרת קפיה כתר, בעד הוצאות המשפט אלף חריה כתר. — הפועלים הסרי עבודה בניריווק הכינו הפגנה בשוק, עשרים אלף פועלים נקבצו. אך הפוליציא הפיצתם. פתאם הוציא נער יהודי מרוסיא זעליג כהן בכמה ובקש לזרקה בין השוטרים. אך הבמכה התפוצצה בירו וקרעה לגורים אותו והברו במקן. לשוטרים לא נעשה כל רע. ננדה קשרי שרצו האנרהיים לרמית את העשירים הגדולים בכמבות. הנערים השוטרים האלה המה אסון יהודי אמריקה. — בנורווגים התפוצצה ספינה מלאה נפטי, יג איש נהרגו. — בעיר וואן בארמניא הרנו מחמדים עשרות ארמנים. — בפאריז מת אחד ממנהלי המרידה הרוסית גריגורי גרשוני שנמלט מסיביר.

המם החדש על היי"ש. בשבוע שעבר התחילה בוויין האנטמה שערך המניסטר לפיננץ עיד הרמת מס היי"ש. המניסטר קוריטובסקי הודיע, כי הוא רוצה להוסיף על מס היי"ש חמשים הלר מכל ליטר אלכהול טהור, להרבות בזה את הכנסות הממשלה. הצריכה להוסיף על שכר הצבא ופקידיו, לשלם לבני ביתם של הרורוויסטים ההולכים לעבר בצבא, לבנין מסלות ברזל חדשות ודיסוד מוסד לכניכלת זקנים ונחלשים. גם ממשלת אוגנרן, שכבר הוסיפה עשרה הלר על מס היי"ש, תוסיף עוד ארבעים. את הבונופיקציא, שבעלי משרפות היי"ש מקבלים, תרע הממשלה בד' כתריום מייש של קונטיננטל וב' כתריום מיי"ש שמהויין רקונטיננטל. הקונטיננטל של המשרפות הגדולות יקמן מעתה. גם מס הקנסום ירבה בד' כתריום מהקטולטיר. כן תלך הממשלה גם עתה ע"פ דרכה הישן, שלחוספת שכר

הצבא ולבנין מסבי ישראלו עניי העניים ולא העשירים, כי רוב שותי היי"ש והמוזנים הם אביונים.

עניי אנשי צבא. ביהיד של הצבא בוויין חרין על סגן הפקיד פרוקש להורידו מכנו ולאסרו לשמונה חדשים על יסרו את האנשים הנתונים תחתיו חנם והכלימו אותם ועל השתינו על פני החיל היהודי גרינצווינג.

נדיב יהודי. בשבוע שעבר מת בנודפסט העשיר היהודי משה ברנפלה, שהניח חצי הניג יותר ממליון ורבע לדברים שבצדקה. רובם של נכרים. עסקיו היו הספקת צרכי הצבא.

נצחון היהודים הנאמנים באשכנז. כנודע הברה הנהגת הקהלות במדינת בון באשכנז הדומינת סדר תפלה ע"פ נוסח הרפורם הברליני, שאין נוכר בו שום דבר עיד לאומיות ישראל ותקותו לנאולה. הדבר עורר רעש גדול בין היהודים החרדים והציונים ונמנר להציעו שנית לפני אספת באי כה כל הקהלות. עתה היתה בהירת צירי הקהלות להועד המרכזי ובעלי הרפורם נפרו מפלה גמורה ונצחו החרדים והציונים. הסדר הישן ישאר בתקפו. דעת הצבור אינה נוחה עתה מכנידה ביהדות המסורה.

נדכת הצי מליון. דיר הרמן פישר, בעד נכסים בטשרנוביץ, הקדיש הצי מליון כתר ליסד בית הולים לילדים לכבוד יובל הקיסר.

יהודים מלגלגים על יהודים. מבין קוראינו קבלנו את המכתב הזה: בעברנו על פני הניות הניר נראה תמיד כנופיות כנופיות עומדות לפני החכונות ומתפללים ושוחקים. מה סבת התמהון והשחוק? קריות של תמונות הן המעוררות את השחוק והתמהון. קריות שנצטירו ע"י אנטישמים דעשות את היהודים לשחוק ולרענ. לעורר בתוך הנוצרים שנאה וכוז ואינסטינקטים נסים נגד היהודים. די להקשיב פעם להפירושים שעושים המשקיפים על הקריות ההן לדעת עד כמה מוזיקת הן לעמנו. והסתורה הוואת היא עוברה רסוחר, כי בכל שבוע יפיעו ציורים חדשים בשוק. והבוויין והקצה גדול ביותר, יען כי יהודים עושים מסחר בעלכון בני עמנו זה! מקור הקריות האלה היא קראקא ומפה התפשטנה במדינה ואין מוהה. איה עם וצבור בעולם שיעשה עצמו לשחוק בפומבי? ואנכי ראיתי מעשה ונוכרתי הלכה. בבית מסחר ניר פה הוצגה לראוה קדטה מצוירה, שעליה נראה כניסת היל אשכנזי רפאריז. ע"פ דרישת ה"נאווא רעפארמא" הוכרזה הסוחר להסיר את הקרטה המחללה רגש הכבוד של הפולנים שונאי אשכנז. אדמה, כי בשם כל בני עמנו אוכל לדרוש מאת סוחריו הניר, להרחיק קריות כאלה ולהסיר הרפה מעל עצמם ומעל עמם ולענות את המביאים להם קריות כאלה תשובה נמרצה, למען ידעו כי אין יהודים עושים סחורה בהרפת עצמם. שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו, כי הרם הוא!

הפגרום ביפו. סבת הפגרום היא, כמו שהודענו, שנאת שר העיר, אסף בעי לאירפיים וליהודים. בליל פורים אהרי המגלה התנפלו ערבים על יהודים אהדים בחוץ, שוטרים התערבו בדבר ותפשו חמשה יהודים. בדרך לכתם אל המשמר הכום השוטרים וגם ההמון במצות הפוליציא. השוטרים בדקו את ניסי התפוישים ולקחו את כספם. פתאם נכנס פקיד הושטרים דוד עפנדי בליות שוטרים ואנשי צבא וערבים מן החוץ מווינים באקדחים ובשוטים אל בית המלון של ספקטור. כלם הכו את היהודים הנמצאים שם וירו עליהם. יג יהודים נפצעו והם שוכבים בבידה. קצתם בסכנה. את בית המלון בזו ובקשו להציתו באש. לפי הבטחה הברלינר טנבלט היה איש רוס המסית את הצבא והשוטרים לפגרום כמו ברוסיא. אין ספקי כי הממשלה המרכזית העניש קשה את שר העיר ועווריו. ע"פ ידיעות אחרונות שקבלנו נקרא כבר העיר לקושטא.

ממשלת רומניא אשר יהודים. כאשר התוכחו בפרמלנט הרומני עיד תקציב הצבא קטרנ ראש האנטישמים יורנא על היהודים העובדים בצבא ואמר, כי סכנה לרומניא שהיהודים ישמרו על שלומה. הפרלמנט לא ענה על טענותיו. אך ראש הממשלה סטודוא ענהו מענה נמרץ וקרא לדבריו: חלאת הרחוב רכילות. נכ הפרלמנט הסכים להמניסטר בתרועה. זהו המקרה הראשון, שהממשלה והפרלמנט הרומני יצדדו בזכות היהודים ויגנו על כבודם.

יהושע שטיינברג. ביום ג' שבוע שעבר נגע כוויטא החכם הישיש ר' יהושע שטיינברג בעל מערכי לשון עברי, שהמציא שטח חדשה נפלאה, בדקדוק העברי. גם ידועים ספריו המלון רוסית-יהודית ויהודית-רוסית וספרו משלי יהושע. שנים רבות היה מורד בבית מדרש דרבנים בוילנא ומשניה על הסמינר למורים יהודים. עה יום מותו עסק בעבודה ספרותית. הוא היה כנודע התן הפיטן העברי אד"ם הכהן.

חסד. העתונים הרוסים מודיעים, כי בהצעת המניסטר למשפטים הני קיסר רוסיא את המשתתפים בפגרום בקלרש לפטרם מהענש שנהרץ עליהם.

בעד יהודי סיביר. הרפוטטים הרוסים מסיביר אשר בדומא מקבלים הרבה בקשות מן הרוסים יושבי סיביר, להשתדל אצל הממשלה, שלא יגרשו את היהודים משם.

כדי הברל רת. הסוחר היהודי וויינמאן באוסג (ביהם) יסד בית מקלט לחולים שאין להם תקנה. בלי הברל רת. הנהגת העיר הושיבה נזירות קתוליות בבית ואינה מכניסה שמה חולים יהודים.

שביתת יום א' באנגליא. שאלת השביתה שבתה זמן רב באנגליא יעחה הביא אותה פתאם יוצר החוק לורד אכנבורי לסדר היום בבית העליון. הוא דרש שלא להשניה על הסוחרים היהודים המתנגדים לחוק. על המעטים לבטל דעתם מפני דעת הרוב ודהתאים לה סררו חייהם. לזה הסכימו גם דוברים אחרים. אך הלורד סוואיטלינג (שמואל מונטאגו) המליץ בעד היהודים ודרש, שאחרי שכבר נעשה רצון בערי המלאכה היהודים, שמוטר להם לעבוד בשבת הנוצרי, יש לעשות גם רצון הסוחרים היהודים שלא להעבירם על דתם והובת השביתה תחול לא על היום הראשון כי אם על האדם, להיבנו לשבות יום אחד בשבוע כמו שהוא בצרפת. ומה שאמרו שהיהודים הם המועט אינו צודק. כי גם המהמדים דורשים זאת והמהמדים נתינו אנגליא (במצרים ובהודו) רבים מן הנוצרים. בארנח הממשלה תמך ביד לורד סוואיטלינג. אך הרוב קבל את ההצעה.

אדמונד רותשילד במצרים. הבארון אדמונד רותשילד מפאריז מתעכב עתה במצרים. להשניה על ההפירות הנעשות שם עתה בהוצאות לתכלית החקירה בקדמוניות ישראל. זוהי הפעם הראשונה, שיהודי הופר בארצות הקדם לחקור קדמוניותו. עד כה נעשתה המלאכה הזאת בידי נכרים.

הננו מעירים את קוראינו על המודעה של סוחר הפחם הראשי מר א. גראם בליון הזה.

לאומות ישראל. ברשימת הסטודנטים באוניברסיטה בטשרנוביץ לזמן הקיץ נרשמו מתוך שכ"ט סטודנטים יהודים רק ארבעים בתור ישיכים ללאום האשכנזי והשאד נרשמו היהודים הלאומיים בתור ישיכים ללאום הרוטני או הרומני. לבלי הכלט עכ"פאת ההתבוללות בתוך האשכנזים, ועתה ברשות הנהגת האוניברסיטה הם נרשמים בתור יהודים לאומיים.

רעורת הנשרפים בקונסטנטינופול. דחברה כ"י ישראל חברים" מהרה להחיש עזרה דנשרפים בקושטא ושלחה לתמיכתם ע"י הטלגרף חמשה עשר אלף פרנק. הועד התמידי של החברה בקושטא לקה על עצמו לסדר את ענין התמיכה וחרקה בין הנשרפים הנזקקים לה. מנהל הועד הזה מר מ. פרננדה, אסף בעצמו עוד שנים עשר אלף פרנק בין חברי הועד, שהם מנכבדי העדה העברית בעיר ההיא, ומשתדל לאסוף עוד כסף רעורת הנשרפים. להרבה מאלה האחרונים ניתן מקום לגור בבתי-דספר של החברה. כל ישראל חברים" בקושטא, שלא עלו על המוסד. הועד הנזכר יסד עוד ועדים עוזרים אהדים המסדרים את עניני התמיכה וחלוקתה לפי צרכי כל אחד מהנשרפים על ידי פעולת-העזרה הזאת הצליח הועד של החברה להספיק את הצרכים הראשיים והיותר נחוצים. החברה, כ"י ישראל חברים" תמשיך הלאה את פעולת העזרה כפי שידרש לפי צרכי הנשרפים האמללים.

בעל זכרון; האב; איזו סדרה למרת? הילד; תוריע. — האב; אשה כי תוריע ולרת; זכר? מהו? — הילד; (בחיפון) גור פרעה שישליכוהו היאורה...

משרה הספרות והמדעים.

העמים העתיקים וישראל.

מאת מתתיהו מיוש.

(המסך).

במרומי אלכסנדריא ובשוקי רומי, הודיע היהודי את תורתו. עד האיים הרחוקים ועמים, שלא שמעו את שמם, שלח שליחים. אוי לכם הסופרים והפרושים... כי סוכבים אתם בים וזיבשה למען ניר גר אחד" (מתי כ"ג מ"ו) צועק הנצרי. באמת נוכר בתלמוד גר הודי אהד' שעלה עד מדרגת אמורא. ר' יהודה הנדואה" (סדושי נ"ב)

תעמולת הגיור של היהודים היתה למשל בכל העולם. הורציוס סתל: 'כמו היהודים נכריה אותך לסור אל מחננו'.

ac veluti Ae Indaei cogenius in hanc concedere turbam) אף כחרכ הרחיבו את היהדות. החשמונאים הכריחו את האדומים. את הערבים מן אמוריה להתגיר. דגור נחשכ למצוה גדולה: 'כל המכנים בריה אחת תחת כנפי השכינה כאלו יצרו רקמו והביאו לעולם' (תוס' הוריות פ"ב). האבות נתללו שהיו מגירים גרים (כ"ר פ"ד). יתרו אומר: הריני הוקך לארצי ואנייר את כל בני מדינתי ואביאם לתלמוד תורה ואמרום תחת כנפי השכינה' (מכלתא י"ח כ"ה). התנאים היו נחפזים כב מגירים הלל (שבת ל"א). ר' יהושע בקש למצא התר בעד-גר עמוני (ברכות כ"ח). המספר הרב של הגרים בימים האלה, הוא רק יוצא מן הזרם האדיר הזה. אף כעבדים לא מאסו, חקקו, שאסור לקים עבד נכרי יותר מן י"ב חדשים אם לא ככל עליו דת ישראל (יבמות מ"ח). מפני זה כל עבד שהיה אצל יהודי, נעשה גיב ליהודי, לכן רתירו למנות עבדים כחול אפי' ביו"ט ואפי' בשבת, מפני שמכניסם תחת כנפי השכינה (כ"ר פ"ז).

את הנכרים שאפו למשוך בזה, שהוקרו מאד את הגרים. לפני עצמי ראה היהודי בהם הגדלת עם ה'. 'הגרים שבאים והוסים בצלו של ה' נעשו לעיקר ישראל' (וי"ד פ"א). 'רשב"י אומר שבכל דבר שנקראו ישראל נקראו הגרים' (מכלתא שמות כ"ב ב). (כמ"ר פ"ח) שלא בשבת הגרים. חביבים גרים, כיון שנתנה רות דעתה להתגיר השוה הכתוב לנעמי (רות פ"ג י"ח). וה' נקרא אלהי אברהם. בעבור שהיה תחלה לגרים (הגיגה ג'). כשביל זה שהגרים כה יקרים הם, מקבלים את כל מי שבא להתגיר (פס"ר פ"א), ואומר ה' לאו"ה, שיעשו תשובה ויקבלם תחת כנפיו (שהש"ר פ"ה ט"ז). 'ואם כקש נכרי להתגיר וללמוד תורה יבא וילמוד ומקבל אני' (פסד"ר פ"ב). דמו, שכל הגלות היא רק להרחיב את היהדות בעולם. 'הגלה ה' את ישראל בין האומות, כדי שיתוספו עליהם גרים' (פסחים פ"ז). וראו מיסיון השוכה שהיהודים יקלטו תמיד את החמרים הטובים מן הנכרים. אלו אנדי או"ה מכס לא היתח תקומה לאו"ה... ואבריל כמה שהוא בורר את היפה מן הרע וחוזר ובורר' (פסד"ר כ" פ"ה, פס"ר פ"ז). אין חומה מבדלת בין ישראל לנכרים, יש רק קליטה וספיגה מתמדת. חשיכות אלו שפנו ערה להנלולים והשיגו לדעת את היהדות, היתה כה עצומה עד שהיו סבורים לראות מיטב היהדות יוצא י"ם. שמשפחת דוד יוצא מגירות (רות), שמן רחב יצאו יבאים (מנלה יד), כמתי (א' ה') יש, שבעז היה בן וכה, ולפי זה בית דוד יוצא משני צדדי מגרים. הדעה הזו בוראית היא יהודית. עובדיה נחשב לגר אדומי (סנהדרין ג"ט). חשבו, שכל יהודי מצרים הם 'בני מלכים שהיו יושבים בקרונות של זהב והריון חזקה שלא לעבוד ע"ז והלכו לאלכסנדריה של מצרים ובנו שם מזבח' (מנחות ק'). שצאצאי סיסרא. מנחריב, המן למדו תורה נכרים (גטין ג"ז). בני מלכים היא בלי ספק רק מליצה, כמו 'כל בני ישראל הם בני מלכים' (שבת פ"א).

כל מקרה גדול הצטיין כזה, שהרבה התגירו בו. בימות דוד אחר הוקעת שאול נתוספו על ישראל פ"ג אלף איש (יבמות ע"ט). נבחרדאן התגיר כחורבן (גטין ג"ז), כימות מרדכי מתייהדים רבים מעמי הארץ אסתר ח' י"ז, אחיור כימות הולפרנס התגיר (יהודית י"ז י'). נעמן נעשה לגר תושב (גטין ג"ז), ארונה כימות דוד הבל עליו את דיני גר תושב (ע"ז כ"ז). ככלל כשה' מביא אורה לעולם, אז שמו מתגדל בעולם והרבה גרים באים ומתגירים ונוספים עלינו (שהש"ר פ"א ב'). רק בימים כשרעכה האורה בעד ישראל וליף השך של צרה וצער כסה את היקום בעד ישראל, נשתנה מצב היהדות מול העולם הנכרי, מררה וכעם התקצו במעיו וימאן לדעת את זה וידחה את הגרים מעצמו. מעמים עוד שונים, גורמים היסטוריים תקיפים עזרו להתכוננות. המאון לקבל גרים הוא סימן של חולי, הוא מראה על צמצום של ירידה. מאון גרים היא שלילת היהדות ותעודתה. היא שלילת הרעיונות הכי נשאים, שדהם

1) Horatius: Satirae I. 4, 142-3.

הגיע היהודי. בדברי ימי ישראל אנו רואים. ככל זמן שהיחסים המדיניים התיירו, התעוררו היהודים לתקן את העולם, אף בימים שכבר היה הסדש לעיים, וארץ האכות שמתה, מלאה הריסות וחרכות. בתימן היתה מלכות ישראל, שרופה גרים. יהודי כוש הם כחלק נזול ממוצא זה, כן גם בקופה, ברוסיה הרומית התגירו בראשית ימי הבינים הכוזרים. החלוצים, עם קרוב להגרים, קבלו ג"כ בימות הכוזרים את דת ישראל (הרכבי: היהודים ושפת הסלבים עמוד קל"ב). עליהם יש ביוסיפון (פ"ד) - ארץ איליריה, ששם עלו שנמטים רבים לשכון" לפי נסמור, כשבקש הנסיך הרוסי וכדימיר לקבל דת חדשה, באו אליו גם שליחי היהודים. ברוסיה היו בלי זה נסיונות רבים ליהד את יושביה. כסאה המ"ז נכנסו כמרים רבים תחת כנפי השכינה. עוד עד היום יש כפרים רבים של 'שומרי שבת' או מתייהדים אחרים. רוח הלוכר עולם לא התגדף מישראל אף בגלותו.

(עוד יבא).

מקון הכשון העברית הישנה והחדשה. חברו אליעזר בן יהודה ירושמי. ברכין שינברג. בית הוצאת ספרים לנגניש. יוצא לאור בק"ף חוכרות בעלות מ"ח - ג"כ עמודים גדולים או כ"ב כרכים בעלי ת"ר עמודים. מחיר חוכרת 1.70 מרס. מחיר כרך 20 מרס. שני כרכים ביחד מכו הישב 45 מרס.

הגענו איפוא גם לזמן. שיצא המקון הגדול של בן יהודה, שאלי קוו כל חוכבי שפתנו. הוא לפי תכנו ולפי כמותו הראשון במקצוע הזה. הוא כולל ל אוצר רמלים של ספרותנו הרחבה מתקופת התנ"ך עד הימים האחרונים. כל החכמים המנוחים במקצוע הכלשנות העירו עליו. שלא היה כמפעל הזה בספרות העברית. הוא מכיל בשטח מסוימה ומוכנת את התפתחות הלשון כמשך הדורות ויחוסה ללשונות האחרות. עשרים שנה עבד בן יהודה את עבודת תחית לשוננו ושם לתכלית חייו לעשותה ללשון מדוכת ויוכל להתפאר, כי התחיה העברית בא"י היא מעשה ידיו. ובעת הזאת עמל גם באידיאלו המיוחד. ליצור מלון עברי כולל כל חמר לשוננו בלי מחסור. לא הניח שום מפעל ספרותי, חקר בתנ"ך וככל מפרשיו ותרומתו, בתלמוד ונושאי כליו. בספרות הפולול והפוסקים. הפילוסופית והפיוטית מכל הזמנים. גם מהספרות העברית החדשה לא נעלם מעיניו דבר. כן כפץ בן יהודה בעבודה מתמדת של כמה שנים רכוש עצום וענקי. אלפי מלים ומושגים, שהיו חנוטים לנצח בספרות הספרות העברית, שבו לתחיה. בן יהודה ובני ביתו היו הראשונים בא"י. שהשתמשו רק בדבור עברי, ע"כ הרגיש יותר מעברים אחרים בחסרון מלים למושגים פשוטים בתיים וברצונו או שלא ברצונו היה מכרח לכרוא מלים חדשות וליחס מושגים חדשים למלים. שחדלו להשתמש בהן. כן נעשה בן יהודה המרחיב הראשון של שפיע וכל יצירותיו כבר התאזרהו. יש משתמשים בכליו ואינם יודעים מאין מוצאן. בתחלה חשב בן יהודה לעשות מלון פשוט לשמוש לכל יודע עברית. אך הספר התרחב. הלך וגדול והחוקרים הכלשנים המריצוהו, להוסיף לעבוד בדרך הזה. למען ישמש מלוננו בתור כסיס למחקרים מדעיים. אז למד בשקידה את השפות השמיות העקרויות והספר קבל מאז אפי מדעי. המחבר השתמש מאז בכל כתבי היד שכלל הביבליותקות והמוזיאות. וזה אופן העבודה: המלים נרשמות בריוק ככל משמעותיהן ובהתאמה להסתגלותן לכל ענפי הספרות והמדע. פמקון זה נצברו כל מושגי הפילוסופיה, פניני הלשון של השירה העתיקה והחדשה, כל מה שהעברית יצרה כאלפי שנות קיומה. כל תיבה מבווארת עברית בריוק וכשהדבר נחוץ נספה גם תרגום צרפתי. אשכנזי ואנגלי המחבר פורט את מקור המלה, את אופן כנינה, את שמושה, את כמואיה ונקודיה השונים. את התפתחותה כמשך הדורות ומקומה בספרים הראשונים והאחרונים. השמות הנרדפים, הכאורים השונים, המוכנים הרבים, מוצאים אף הם את מקומם. וכיחוד השוה המחבר מלים עבריות למלים דומות בצורתן או במובנן בשפות השמיות האחרות. ובהערות מיוחדות, סצרות וברורות ימצא הקורא פרטים דקדוקיים וציונים נכבדים בנוגע למקור המלה, הכלולים בשם 'מדרש מלים'. במפעלו הבכיר הזה נתי בני יהודה לעמו את אשר נתנה

האקדמיה הצרפתית לצרפתים. לולא - גם בזה לאזננו יש לוכא - המחיר הרב. הספר סגור ע"י מחירו בשכעה חותמת לשרדות העם. מורות העברים רכתי ספר וכמת למדרם מאת שמעון רובנוב עם 40 ציורים ותמונות. מהם ד' מפות גיאוגרפיות: א) מפת מצרים ומדבר ערב ב) מפת ארץ ישראל בימי השופטים והמלכים ג) מפת ירושלם בימי המלכים: ד) מפת ארצות חזקל ופרת.

ההפק הראשון מונח לפנינו כלול בהדרו. כן כאופן עבודו וכן בצורתו החיצוניה. שם המחבר שמעון רובנוב עריב בעד הספר, שהוא דבר מהוקן כל צרכו. הוא הכרו רוסית ומר ליבוישיצקי הרגמהו עברית לילדים עבריים. אין כספר הזה לא קצור המכנים מקרים גדולים כנקב המחש וכל אריכות מלאה. אלא הכל בשעור הרציו לילדים. רובנוב - אומר המו"ל - אינו פוסק הלכות בהיסטוריא ואינו מצדיק את הדין על שום מאורע היסטורי. הוא רק מחאה מפרש ומצייר את קורות עמנו. הוא אינו נגרר כאחרים אחרי ספורי כהני הקדש בעינים עיונות. כ"א מפיון אור יקר על השתלשלות הממרים ההם וסבות היוותם. כל פרק וכל פסוק היוצאים מתחת עטו אומרים: תורה היא ההיסטוריה וללמדה אנו צריכים. בעבוד הספר לעברית עשה מר ליבוישיצקי ברשיון דמהב"ר איזו שנויים נהוצים: לפני כל פרק באה שיחה מוקדמת בשביר המורים הנותנת מושג כללי ומאירה את אותם המאורעות הנזכרים כפרק ההוא. הן בנוגע לכל הקורות את אבותינו בתקופה הביבלית והן בנוגע לעמי הנכרי, שהשפיעו או השפעה מדינית קולטורית על עמנו (המצרים, הצידונים, האשוריים, הכנעניים, הפרסים). בסוף הספר באות תכנית מפורטת לתמצית הספרים, הערות, מסקנות ותגליות היסטוריות - מדעיות. הסגנון העברי קל ונוח. ההרצאה פשוטה בתכלית הפשטות היה ומובנה גסילידים. הספר ההסטורי הזה הוא כל שיקוו אליו המורים זה כמה וראוי הוא להתפשט בין כל המורים.

ארץ אידיאלית. הארץ המאושרה אשר יתברכו בה גרים, היא זלנד החדשה. שני איים במזרח איסטריאלי. הארץ היא אינה קשורה בשום מנהג ומשפט קדום של ארצות אחרות. שם סדרו להם בני אדם את חיהם רק לפי צרכם ולא לפי הנהגו. שם אין בישט יד, אין גנב, אין רמאי ואין שודד. הכל בטוה שם. כי הכר ישר וכשר. אין הורש על רעהו רעה. אין שם גם בתי משקה. שלטון הארץ הוא סיציאלי ומומי השמה הזאת, אם מקימים אותה ככל חקתה ומשפטה. כבר נתגלו: אין שקידה בעבודה ואין מדת החסכון, כי אין האדם עובד לעצמו אלא לצורך הצבור ואין כל אדם מכשר לאהוב כל כך את הצבור. שעות העבודה קצונות ארבעים עד מיד בשבוע. ובכמה מקומות אין המסחר והתעשייה מתפתחים בעבור התרשלות הפועלים. כניסת זרים לארץ היא מצומצמה מאד וביהוד גולים. מאוסטריא אין מניחים לבא שמה - מפני ששני אנשים גולי אוסטריא הטאו, שצברו שם הון ושבו לארצם. זהו הצדק המוחלט של ארץ הצדק.

גיטל ה"ר	בן ציון שפיעלמאי
ווישניץ	מאורשים בה' אדר שני תרס"ח
טורקא א. ס.	
פערל היילפרן	אברהם גאנדנער
סניאטין	מאורשים אדר שני תרס"ח
טולסטע	

מקרב וכ עמוק הננו מברכים את ידירנו הנכבד מר אברהם גולדנר לארוסו. אברהם קרייזל, אייזיק קרמר - סניאטין. ברנשי ירדות ויקר הנני סביע כמז"מ לרעי מר אברהם גולדנער לארוסו. מענדל זיידמאן-סניאטין. ברנשי גיל וחבה הננו מברכים כמז"מ את ידירנו מר אברהם גולדנר לארוסו. יעקב ואשר בירנברג - סניאטין. הנני מברך את רעי מר אברהם גולדנר לארוסו. חיים געלער - סניאטין. מקורות לבי אברך כמז"מ את ידירי מר אברהם גולדנר לארוסו. יהודה גלאונער - סניאטין. אנו מכיעים כמז"מ למזכירנו מר אברהם גולדנר לארוסו. מז"מ גם להוריו. חבריו אנשי הפירטא ה. גאָרדעס זאהן - סניאטין.

מביעים אנו במו"מ לחברנו החביב מר אייזיק בירנבוים לארומו עם מ' הנציה בארמ מסקנהל. ליב שחטר, ראובן צינרר — מונסטרוסקא.

ברנשי גיך וחדוה אניש במו"מ לידדי מר ליפא ווייס מטיכוב לבאו בקשר החתון עם מרת פאני פלויכענהאפט יוכף רייטער — קראקא.

מקרב ולב עמוק הנני מביע במו"מ לרעי הנכבד מר טוביה גערוזן — מואוראסקין לארומו עם מרת מלכה פליססינג-ממיקיליניץ. מו"מ להוריו. יוסף קעלינסבערג — סטרוסיוו.

מקרב לב אביע במו"מ לרעי מר אביגדור נוסברוך לחתונה ישראל ביידאף — קולמייא.

מו"מ לך ידדי לרעי חביבי מר אברהם גולדנר לבאך בכריה הארוסין. J. K.—er.

ברנשי גיל וששון אביע מעמק לבי במו"מ להמל"ג מר שמואל יצחק גאלד מווייעליפאל לארומו את אחותי מ' נחמה ומו"מ להוריהם. ווארף טויבעלעך — פראכניק.

אני מברך את רעי מר יצחק זילבער כעמק לבי במו"מ לחתונה. יצחק פערלשטיין — טרנוב.

הזל כטל ברכת מו"מ לב"ד מר מרדכי צבי ריינהאלד לבאו בכריה הנשואים מאנטויערפען בקראקא. בן דורו חיים ריינהאלד — קראקא.

הנני מברך במו"מ והצלחה את ידדי מר מרדכי צבי ריינהאלד לחתונה. ליבוש בוכווייץ — סלאמניק.

את ידדי מר אברהם גולדנר הנני מברך במו"מ לארומו. אנטשעל מרגלית — סניאין.

חברה, בני ציון בהורודנקא מברכה במו"מ את חברה מר יהודה שמידט לבאו בקשר החתון את מ' רחל קאפיער מקולומיא.

הנני מברך במו"מ את ידדי מר דוד פעלוען לארומו. ח"י פרלמאן — רוזווארוב.

מעמק לבי אברך במו"מ את רעי היקר מר הרצל נסטל מסטרוסקא לארומו עם מ' בלימה טירקיש. ברוך נעבל — סטרוסקא.

הרני מברך את ידדי אחי ניסתי מ' אברהם יאָלעס מרויקוב לארומו עם מ' בלימה בומוואלר מפרמיסלא. חנא טיאה — פרמיסלא.

מקרב ולב עמוק הנני מביע במו"מ לניסתי היקרה מ' רבקה רייטער לבואה בכריה הארוסין עם מר מרדכי קנאל מנדבורנא ונודב לכבודו חצי כתר לקה"ל. ליפא דיאמאנט — פרמיסלא.

HOTEL SPATZ
Krakau.

רען געעהרטען יודישען קויפלייטען רער פראוויניץ בעעהרע איד מיך מין אלל. בעליעכטע ניי רענאווירטע רעסטאראציאן אים אייגענעם הויזע. עקע דער באזיע-ציארא אינד מעטהאנסע צו עפפעלען. אים יעלבען הויזע האבע איד מיך אויך איין מיט אירעם קאמפארט אייגענעשטאט-מעטעס האטעל אייגענע-יכטע. אייטערסט שמאקהאפטע שפייזען בתכלית הכשרות אללערליי בערע. זעמליכע בעקוועמ-ליבקיטען, בילליגע פרייזע.

כה דהתרא עדיף!

בל החפץ לגלח הזקן בהתר ולא באסור יקנה ממני את אבק-הגלוח החרש

EXCELLENT

בשמו כן הוא, מיב ויפה וריחו נעים ומועיל לגלוח הזקן ברנעים אחדים עצהו"מ. הירא רבר ה' יוצא בזה ידי חובת המקום וי"ח הכרויה. מחיר הבה אחת כתר וחצי. תי הבות שני בתרים וחצי. ע"י נאכ-נאהמע לא ישולח באנגליה.

תוי גווי:
MOSES KATZ
10 Little Pearl str. London E

בית מסחר הספרים של

אברהם ראבינזאהן בסטאניסלאו

מציא לכל דורש כל ספרי "הושיה", "אחיאסף", "האור", "מוריה", "יבנה", "איזראעליט" מוויגנא, "אביב", כל מיני ספרי חנוך ולמוד חדשים וגם ישנים, ספרי השכלה החדשים ביבליותיקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 כתריום, כל מיני ביבליותיקות לילרים, לבני הנעורים ביבליותיקה נצנים, פרחים, בכורים כל ספרי זנגין. ספורים, רומנים וחזיונות הכל במקח השוה. ווערשער-וך אשכנזיות — עברית מאת ד"ר מרגל במחיר הנמוך. חבורה, בתי ספר, ביב-ליותיקות מקבלים רבט הגוון. קמלוג מפורט וגם בללי ישלח לכל דורש חנם.

האדרסה:
Abr. Robinsohn, Buchhandlung
Stanislau.

להורות בני ישראל.

הנני מקבל תלמידים גם במקומות אחדים להאריחם בביתי ולהורותם לשון וספרות בכל המקצועות.

M. J. Heilmann, Podgórze
Józefińska 24.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN
GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71

רעיוניגע אויסוואהל פאן יודישען אונד העברעאישען לאטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט די מארקע „שרייבענדער ענגעל" זאמט 10 פלאטעס נור 35 פלארין. ניעמאנד זאל ריעזע בעסטע געלעגענהייט פערוויימען פרייזקוראנטע עט הויפטערצייכניסע אויף פער-לאנגען גראמאס אונד פראנקא.

Frachtvergütung

auf alle Sendungen von und nach Ungarn
wird durch das Speditions-Bureau **IGNATZ STERMANN**
(Bohördlich bewilligtes und protokollirtes Frachtbrief-Revisions-Bureau) Budapest, V., Váci-körut 74. auf Grund der Frachtbriefe erwirkt.
Es sollen daher alle Frachtbriefe **ab 1. März 1907 angefangen** sofort an diese Firma abgesendet werden.

מודעה נחוצה לעוברי אורח.

אהבבד בזה להודיע לכל הנוסעים הנכבדים, כי העתקה את בית מלונני שה' לי ער כה ברחוב מנישא, לביתי העומד ברחוב ראבראמירער-שמראסע נומר 3 אם מהאָר ומיום 4-טען נאָוועמבער הבע"ל יהי א"ה בית-מלונני שמה, פתוח בחדרים יפים ומרוחים נחמדים למראה, וארוחה ארוחת תמיד, תהי ערוכה לפני כל העוברים ונוסעים דרך עירנו, במאכרי מערנים ובכל מיני משקאות היותר טיבים, ערכים לחיך טועמם, בנקיון גדול ובהכלית הכשרות, כאשר יעירון ויגידון עליו האורחים הנכבדים בעצמם, אשר כבר בקרו איתי ער היום, ואשר יבקרוני הלאה ברצות השם, והנני עומד הכן בכל עת לשרת את כל הבאים תחת צל קורתך על צד היותר טוב ובאופן היותר מועיל.

משה ראטהמאן, האטעל עט רעסטוראציאן
פרעמישלא, דאבראמילערשמראסע 3.

כתובת:
M. Rothmann, Przemyśl, Dobromilerstr. 3
Hotel & Restauration.

מודעה.

למחלקה הראשית (אנבערקלאסע) אשר בבית הספר "תלמוד תורה" פה ראדוויץ, נבקש

מנהל ומורה מומחה

להורות לתלמידים תנ"ך ומפרשי ותלמוד בכלי כסדר נכון ולחנכם ע"פ דרכי התורה והמסור, ואשר לו ידיעה מספיקה בשפת קרשנו ודקדוקה ובלשון אישכנו. משכורתו לזמן חצי שנה שיש מאות בתר. האיש אשר לו הכשרון לכלל את דמשרה יפנה במכתב עם כתבי תעודה. עד עשרה בניסן לא יאחר, אל ראש הברת הת"ת
Chaim Dawid Feldman, Radautz
Bukowina.

מלון אשכנזי-עברי

Deutsch-hebräisches Wörterbuch
von Dr. M. Margel.

הנני מהכבד בזה להודיע, כי הוצאתי הקומיסיה של מלונני מיד המו"ל ל. קליין ותחה שמקחו היה מוקדם 20 כתר אפשר להשיגו רק אצרי או ע"י אדמיניסטרא-ציא "המצפה" מהיום והלאה במחיר 12 כתריום; אינני שולח מלונני לשום אדם בוקיפה (נאכנאהמע) וצריך כל דורש לשלוח את המחיר מראש על פי האדרסה:

Rabbiner Dr. M. Margel
Požega (Slavonien).
— ימו"ס הנחה הגונה. —

Avis für Reisende Kaufleute!

בית הבשיל כשר, על צד היותר טוב אצל מהו' יעקב ליב פינהאם וויען II. ליליענברוננאסע 9.

גוטע קיבע, רעעלע בעדיענונג, ציווילע פרייזע.

תעודה על בשרות מהרב הגאון ובו' מהו' ש"י פייסט נ"י רב דשיפסול. שבת קרש ווירד קיין געלד גענאמען אונד ניכט פריש געקאכט.

שו"ב.

חתני האברך המופלג בתו"ש החו"ב כהר"ת שכבר הניע להוראה ויש לו עדים נאמנים מכמה גדולי הרבנים והוא שו"ב מומחה ואומן גדול בעסק שו"ב וגם ממוחסי הדור מבקש משרת שו"ב. היודע להמציא לו משרה כזאת יסכל שכרו.

Israel Goldmann, Germakówka.

זרנו ולשוו-עבר

(למי משניהם היתרון)

הספר הזה יפתור את השאלה האקטואלית ע"י מופתים הסמורים ומדעיים, ולדוברי-עברית יהיה ענין רב לענות בו. ראוי אפוא, שכל איש יהודי יקנהו, כי לאומי-מדעי הוא במרוא המובן. מהירו כתר ועשר אנורות (1 K 10 h) וישולח חפשי.

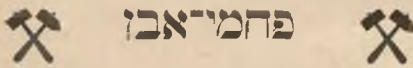
להשיגו אצל המחבר והמו"ל:

M. J. HEILMANN

Podgórze, Józefinska 24.

גם אצל מוכר הספרים המפורסם:

B. Fortgang, Kaschau, (Ungarn)

ממכרואה אשר בפרוסיה משה

D. Goldstein, Oświęcim

מקרא מונה

תורה נביאים וכתובים בהפקה מהודרת

יצא לאור הספר הראשון:

שיר השירים

זה הקבץ היקר, המכיל: שירי נוסחים, שירי רועים, שירי כחול, שירי אביב, שירי חתונה, שירי משפחה וכו', ששרו אבותינו על אדמתנו. — זה האוצר הנחמד כנגני ספרותנו הקדמונה, שנעשה על ידי הסידור השירי, הנהגת הנוסח וכל מביאר כל צרכו לכל יורע עברית — ראוי הוא, לפי ערכו הרם ולפי היוצנותו היפה מאד (מצויר), שיקשש כל בית יהודי.

הספר, הנדפס הדר, מהויק 4 1/2 גליוני דפי כפורט גדול.

מחירו 50 ק. ועם המשלוח באחריות 65 ק. אפשר להשיגו בכל כ"מ הספרים. בווארשא ע"י "אחיאסף" או אצל המחבר לפי אדרס זה

Sch. Lewin, Warschau, Ogrodowa 8 (Russland).

מכתבים ללמד

ערכת לי שיטה שלמה ומסוימת להורות תלמידים, את השפה העברית מרחוק עפ"י מכתבים. המתלמידים יוכלו לדבש להם את השפה על נקלה ולבוא בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, בדקדוק, בכתיבה, בקריאה ובדבור. פרוספקט הנם. מכתב לדוגמא כתר אחד במדקאות.

שבה וואלקאווסקי

Krakau, Miodowa 9.

זיכרע לעבענסעקזיסטעני

איזט דורך איבערנאמע איינעם פאבריקס אונטערנעהמענס אין קראקוי אהנע קאנ-קורעניץ אין עסטרייך, צו ערדייבען דורך דאמיצילענדערונג יעצט גינסטיגע געלע-גענהייט. קאפיטאל נור אייניגע טויזענד גולדען ערפארערליך. רעפלעקטאמען וואלען זיך אן דיא רעדאקציאן דייעזעס בלאטעס אונטער N. S. ווענדען.

Wyd.: Naffali Hof. S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Drukiem S. L. Deutschera w Podgórze

כשר רפסה

שומן צערעס

הוא שומן הצמחים היחיד הנכבש בארץ הזאת מאגוזי חוכום בכפריה שלנו.

בימי היוקר ישכחו בישומן צערעס, כי הוא כולל ואינו נרוע משימן און.

כל המלאכה, מן כבישת גרעיני האגוזים עד העטיפה והמשלוח, עומדת תחת השגחה רתית מעולה ויש ערובה נאמנה במעשה השומן על כשרותו בפסח. כי

שומן הצערעס

שלני נעשה תחת השגחת הה"ג ר' שמחה פרענקעל מפאדגורזע.

Georg Schicht A. G. Aussig a. E.

למצח בנינות!

ליום מלאה עשרים וחמש שנה להולדת הש"ץ המפואר והקומפוזיטור הנפלא מר יוסף ראזענבלאט, ש"ץ ראשי לעדת הסבורג ומקידם בפרסבורג, יצאו לאור שני ספריו "הפלות יוסף" ו"זמירות יוסף". הראשון כולל עשרים וחמשה רעציטאטיאים, הנעשים ברוח ישראל-סבא, ומסודרים באופן מודרני, והשני כולל חמשה קומפאזיציאנען קווארטעט. למותר יחשב להלל מנגינותיו הנפלאות של המחבר הזה, אשר הפליא את לב שומעיו בחקי השירה והזמרה בעודנו בן השע שנים בערים הגדולות באוסטריא ובאשכנז, עד אשר בהיותו בן שמונה עשרה שנה נחבד לש"ץ ראשי בפרעס-בורג וכבן עשרים ושלש נקרא לכהן ככהונה ש"ץ ראשי בקהל הסבורג. מחיר "הפלות יוסף" 6 מארק, ו"זמירות יוסף" 4 מארק, להשיגם ע"י נאכנאמע אצל המחבר

J. Rosenblatt, Oberkantor, Hamburg, Dillstr. 19.

צור בעאכטונג!

אום דאס געעזיטע פ. מ. פובליקום פאר מינדע-ע קאהלע צי שימצען, האבען וויר מיט אינ-זערען קאהלע-הענדערען דיא פער-אינבארונג געמאכט, דאס דייעזע איינשליעסליך פאן אינז יאוארז-נער קאהלע בעציערען ווערען. דייעזע הענדלער ווערען אן דען טירען איהרער געזעפטסלאקאלע אינזערע סאפעלן אנברינגען. נור יענע הענדלער אלזא, וועלכע מיט אינזערען טאפלן פערזעהען זינד, האבען עכטע יאוארונער קאהלע.

A. Gross & Sohn,

Jaworzner en gross-Verkauf.

מצות רפסה

פרימא קוואליטעט לעפערט די זייט 30 יאהרען אונטער שטרענג אר-טהאדאקס ראבינישער אויפזיכט אלבעקאמע אונד בעסטערנאמערעטעטע מצות-בעקעריי מיט מאטארען-בעמריעב דעס

Alois Reiss

Ung. Brod, (Mähren).

צו ביליגען פרייווען.

שפעציאליטעט, ברוינגעבאקענע אונד אייער-מצות. — נור רעכטצייטיג איינלאנ-גענדע אויפטרעגע ווערען בעריקויכטיגט

יין טוב ושמור לחג הפסח.

כבית מסחר היין שלי פה קראקא ברייטע-נאמע נומר 10 או אלמע ווייכעלנאסע 67 נמצאים בשנה הזאת יינות ושליוואווייטץ ממינים שונים, ישן ושמור ונס טוב מאד, כולל ובמקח השוה וכל הבא אלי לקנות בוראי ישבע רצון ויהנה בחג המצות כרכ דיצות.

יעהב וואלד.

Die besten und billigsten Uhren liefert KESSLER'S EXPORTHAUS, KRAKAU.

Prima Ankeruhr s. poss. Kette	K	2.-
Remontoiruhr	"	3.-
Roskopf Patentuhr	"	4.-
Mit Doppelmantel	"	6.80.
Schwarzstahl-Remontoiruhr, offen	"	4.-
Schweizer System Roskopf-Patentuhr	"	5.-
Registrierte Adler-Roskopf-Remontoiruhr	"	7.-
Echte Silber-Remontoiruhr, »Gloria«-Werk	"	8.40.
Doppelmantel-Metalltula-Remontoiruhr	"	10.50.
Echte Silber-Remontoiruhr, System Roskopf-Patent	"	11.-
Mit Doppelmantel	"	13.50.
konkurrenzwecker	"	2.90.
Doppelglockenwecker (2 Glocken)	"	3.80.

Für jede Uhr wird streng reelle, 3-jährige, schriftliche Garantie geleistet.

Postversandt per Nachnahme oder Vorausbezahlung.

KEIN RISIKO! UMTAUSCH GESTATTET ODER GELD RETOUR!

Alljährlich werden von mir mehr als 50.000 Stück Uhren zur grössten Zufriedenheit meiner P. T. Kunden versandt.—Preiscurant gratis u. franko.